

Zajištění výuky finanční gramotnosti a její problémy

Ing. Lenka Vyhlídalová

Bakalářská práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ing. Lenka VYHLÍDALOVÁ**

Osobní číslo: **H10914**

Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Učitelství odborných předmětů pro SŠ**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Zajištění výuky finanční gramotnosti a její problémy**

Zásady pro vypracování:

Vysvětlení pojmu funkční gramotnost a podrobná specifikace pojmu finanční gramotnost jako složka funkční gramotnosti.

Analýza současného postavení finanční gramotnosti z pohledu začlenění do RVP a ŠVP.

Charakteristika dostupných učebnic pro výuku finanční gramotnosti pro ZŠ a SŠ.

Zpracování jednoho tématu z oblasti finanční gramotnosti v podobě učebnice a učebních pomůcek.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

RATHOUSKÁ GRMELOVÁ, E. Finanční gramotnost: analýza, zapracování finanční gramotnosti do ŠVP středních škol. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2010. 35 s. ISBN 978-80-87063-32-3.

RABUŠICOVÁ, M. Gramotnost: Staré téma v novém pohledu. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Georgetown, 2002. 199 s. ISBN 80-210-2858-0.

PRUCHA, J. (ed.) Pedagogická encyklopedie. Praha: PORTÁL, s.r.o., 2009. 935 s. ISBN 978-80-7367-546-2.

LANIADO, N. Děti a peníze. Praha: PORTÁL, s.r.o., 2002. 118 s. ISBN 80-7178-671-3.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Mgr. Svatava Kašpárková, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. června 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

24. srpna 2012

Ve Zlíně dne 3. července 2012

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 29. 8. 2020

.....
[Handwritten signature]

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Současná nízká úroveň finanční gramotnosti úzce souvisí s nedostatečnou pozorností, která byla dříve věnována finančnímu vzdělávání. Vybudování uceleného systému vzdělávání finanční gramotnosti pro všechny věkové kategorie je náročný úkol, který nelze splnit v krátkém časovém horizontu. Zpracování vhodných učebnic a učebních pomůcek pro jednotlivé cílové skupiny a jejich ověření v praxi je jedním z dílčích kroků k dosažení vytčeného cíle.

Klíčová slova:

Finanční gramotnost, finanční vzdělávání, učebnice, učební pomůcka

ABSTRACT

The current low level of financial literacy is closely related to the lack of attention that was previously devoted to financial education. Establishing a comprehensive system of financial literacy education for all ages is a difficult task that can not be met in the short term. Development of appropriate textbooks and teaching aids for various target groups and their validation in practice is one of incremental steps to achieve the desired objective.

Keywords:

Financial literacy, financial education, textbook, teaching aid

Motto:

„Všichni se nemůžeme stát finančními experty, ale měli bychom být schopni zvážit nabídky a správně je posoudit. Vždyť konečné rozhodnutí je naší osobní odpovědností.“

Poděkování

Děkuji Ing. Mgr. Svatavě Kašpárkové PhD. za vedení mé bakalářské práce, vstřícný přístup, za podnětné připomínky a metodickou pomoc.

Také bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za psychickou podporu, které si opravdu vážím.

Ing. Lenka Vyhlídalová

OBSAH

ÚVOD.....	12
I TEORETICKÁ ČÁST.....	14
1 FUNKČNÍ GRAMOTNOST	15
1.1 GRAMOTNOST A FUNKČNÍ GRAMOTNOST.....	15
1.2 ELEMENTÁRNÍ GRAMOTNOST	16
1.3 SPECIFICKY ZAMĚŘENÉ GRAMOTNOSTI	16
2 FINANČNÍ GRAMOTNOST.....	19
3 FINANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	22
3.1 NÁRODNÍ STRATEGIE FINANČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	23
3.2 STANDARDY FINANČNÍ GRAMOTNOSTI	23
4 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM, ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM A FINANČNÍ GRAMOTNOST NADPIS.....	25
4.1 SOUČASNÁ ÚPRAVA RÁMCOVÝCH VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ A FINANČNÍ GRAMOTNOST	25
4.2 IMPLEMENTACE FINANČNÍ GRAMOTNOSTI DO RVP ZV	28
4.3 VZTAH MEZI RVP ZV A ŠVP PŘI IMPLEMENTACI FINANČNÍ GRAMOTNOSTI	28
5 KOMPETENCE	30
5.1 POSILOVÁNÍ KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ PŘI VÝUCE FINANČNÍ GRAMOTNOSTI.....	30
6 UČEBNÍ MATERIÁLY.....	32
6.1 UČEBNICE FINANČNÍ GRAMOTNOSTI.....	32
6.1.1 Učebnice finanční gramotnosti pro 1. stupeň ZŠ	33
6.1.2 Učebnice finanční gramotnosti pro 2. stupeň ZŠ	35
6.1.3 Učebnice finanční gramotnosti pro střední školy.....	38
6.2 METODICKÉ MATERIÁLY PRO UČITELE FINANČNÍ GRAMOTNOSTI	40
6.2.1 Metodické publikace	40
6.2.2 Další učební a metodické pomůcky určené pro výuku finanční gramotnosti.....	42
7 MĚŘENÍ ÚROVNĚ FINANČNÍ GRAMOTNOSTI	44
7.1 SOUTĚŽ VE FINANČNÍ GRAMOTNOSTI.....	44
7.2 SCIO TESTY FINANČNÍ GRAMOTNOSTI	48
7.3 TESTOVÁNÍ FINANČNÍ GRAMOTNOSTI V RÁMCI PROJEKTU PISA 2012	50
8 VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI FINANČNÍ GRAMOTNOSTI U DOSPĚLÉ POPULACE	54
II PRAKTICKÁ ČÁST	58
9 TÉMA : NAKUPUJEME, ZPRACOVANÉ VE VLASTNÍ UČEBNICI A UČEBNÍCH POMŮCKÁCH	59
9.1 TEXT UČEBNICE.....	59
9.2 PRACOVNÍ LIST.....	62
9.2.1 Zadání pracovního listu na téma Nakupujeme.....	62
9.2.2 Charakteristika jednotlivých úkolů pracovního listu	63

9.3	HODNOCENÍ UČEBNICOVÉHO TEXTU A VYPRACOVANÉHO PRACOVNÍHO LISTU	65
9.3.1	Poznatky z práce s učebnicovým textem ve výuce	65
9.3.2	Poznatky z práce s pracovním listem ve výuce.....	66
ZÁVĚR	68
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	70
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	73
SEZNAM OBRÁZKŮ	74
SEZNAM TABULEK	75
SEZNAM GRAFŮ	76
SEZNAM PŘÍLOH	77

ÚVOD

Změny ve společnosti, ke kterým došlo v souvislosti s přechodem od centrálně plánované ekonomiky k tržnímu hospodářství, jednoznačně zvyšují nároky kladené na ekonomické myšlení a rozhodování občanů v každodenním životě. Odpovědnost občana za přijatá rozhodnutí je v tržním hospodářství podstatně vyšší než v centrálně plánované ekonomice. Praxe několika posledních let ukázala, že řada občanů nemůže přijímat zodpovědná rozhodnutí, protože velké části z nich chybí jak teoretické znalosti, tak praktické životní dovednosti spojené s ekonomickým myšlením a rozhodováním. Absence těchto kompetencí má často za následek například zvyšování zadluženosti občanů a domácností. Neustále se zvyšující počet vyhlášených osobních bankrotů, rostoucí počet nařízených exekucí a zvětšující se počet osob uvedených v registru neplatičů poukazuje na naléhavou potřebu finančního vzdělávání ve všech věkových kategoriích populace.

Česká republika se problematice nedostatečné finanční gramotnosti svých občanů začala systematicky věnovat od prosince 2005, kdy Vláda České republiky přijala klíčový dokument, kterým byla Strategii finančního vzdělávání. Následnou aktualizací a přepracováním v roce 2010 byl dokument přijat pod novým názvem Národní strategie finančního vzdělávání. Cílem Národní strategie finančního vzdělávání je vytvoření systému finančního vzdělávání, který se podílí na zvyšování úrovně finanční gramotnosti v ČR. Jeho účelem není vytvoření konkrétních projektů a vzdělávacích aktivit, ale formulování a vymezení nezbytných pojmů a zásad, bez kterých nelze žádný systém vybudovat. I když byly za posledních šest let položeny teoretické základy celého systému finančního vzdělávání, získané zkušenosti z dané oblasti ukazují, že finanční gramotnost a systém vzdělávání finanční gramotnosti v České republice je neustále na začátku dlouhého procesu vytváření a ověřování zvoleného postupu. Dílčí měření úrovně finanční gramotnosti, které jsou prováděny, však již nyní ukazují, že povinné zavedení finanční gramotnosti do RVP základních a středních škol určitělepší v budoucnu úroveň finanční gramotnosti v České republice. Současné děti budou považovat znalosti a dovednosti z oblasti finanční gramotnosti získané ve škole za běžnou součást každodenního života a budou schopni je aplikovat při řešení jednotlivých problémů.

Cílem mé bakalářské práce je poskytnout souhrnné informace o současném stavu vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti a vytvoření ukázky možného přístupu ke zpracování

učebních textů a učebních pomůcek. Bakalářská práce má dvě části – teoretickou a praktickou.

Cílem teoretické části je vymezení pojmu finanční gramotnosti v kontextu s ostatními částmi funkční gramotnosti, charakteristika současného stavu úrovně vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti na základních a středních školách, možnosti měření úrovně finanční gramotnosti u žáků základních a středních škol a shrnutí základních informací o dostupných učebnicích a učebních pomůckách finanční gramotnosti, které jsou nyní při výuce k dispozici.

Protože jsem se ve své odborné praxi seznámila s řadou učebnic a dalších výukových materiálů určených pro výuku finanční gramotnosti, které však byly většinou napsány příliš složitě a pro žáky nezábavnou formou, je cílem praktické části této bakalářské práce vytvoření kapitoly učebnice a ukázky cvičebnice finanční gramotnosti pro žáky 3. třídy základní školy v takové podobě, která je pro děti této věkové kategorie zajímavá, motivuje je k osvojení nových kompetencí, vychází přímo z jejich „životních“ zkušeností a umožňuje snadnou aplikaci nově získaných poznatků v každodenním životě.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 FUNKČNÍ GRAMOTNOST

Gramotnost obyvatelstva bývá často považována za jeden ze základních ukazatelů vzdělanosti národa a také za faktor, který výrazným způsobem ovlivňuje rozvoj státu jako celku. K tomuto závěru dospěli odborníci nejen na základě poznatků o historickém vývoji lidské společnosti, ale také na základě současných výsledků výzkumů prováděných v oblasti ekonomiky a vzdělávání. Určitá základní úroveň gramotnosti umožňuje každému jednotlivci účast na životě společnosti, je důležitým předpokladem pro zvládnutí každodenních činností a situací, při nichž musí jednotlivec transformovat obecné informace do konkrétní podoby podle vlastního účelu a cíle.

1.1 Gramotnost a funkční gramotnost

Gramotnost byla v tradičním pojetí chápána jako dovednost číst a psát. Na 10. zasedání Valného shromáždění UNESCO v roce 1958 byl poprvé tento pojem definován. „Za gramotného člověka se považuje taková osoba, která umí s porozuměním přečíst a napsat krátký jednoduchý výrok ze svého každodenního života.“⁽¹⁾

Milada Rabušicová, jako jedna z autorek zabývající se problematikou gramotnosti, uvádí ve své knize *Gramotnost: staré téma v novém kabátě*, že postupně byla k dovednosti číst a psát přiřazena i dovednost počítat. Následně bylo zjištěno, že dovednost těchto tří činností však nezaručuje člověku odpovídající postavení v lidské společnosti, protože tu ovlivňuje až schopnost aplikace těchto dovedností do běžného života.

V současné době, která je označována za dobu informační exploze, je zcela zřejmé, že tradiční pojetí definice gramotnosti bylo v mnoha ohledech překonáno. Dovednost čtení, psaní a počítání již není dostatečným předpokladem pro plnohodnotné uplatnění člověka ve společnosti. Proto vznikla nutnost vytvoření a zavedení nového pojmu, který nahradí tradiční vymezení gramotnosti. Nový pojem - funkční gramotnost poprvé definoval W. A. Gray. Ve světě se začal pojem funkční gramotnost běžně používat v 80. letech 20. století a v České republice až v 90. letech 20. století.

Funkční gramotnost je vyšší formou gramotnosti a představuje schopnost člověka zapojit se do světa informací, orientovat se v něm, nacházet v něm své uplatnění, úspěch, bezpečí a spokojenost. Úroveň funkční gramotnosti v jednotlivých vyspělých evropských zemích

se výrazně liší. Z prováděných výzkumů úrovně funkční gramotnosti však vyplývá, že v průměru 10 % z dospělé populace je funkčně negramotných, a to i přes skutečnost že tyto lidé absolvovali povinnou školní docházku.

1.2 Elementární gramotnost

Před podrobnějším seznámením se specificky zaměřenými gramotnostmi, které jsou součástí funkční gramotnosti, je nutné si uvědomit nezbytnou návaznost specificky zaměřených gramotností na elementární gramotnost. Ta zahrnuje především schopnost číst a psát. Největší důraz je u elementární gramotnosti kladen na plynulé čtení, porozumění čteného textu, zapamatování si informací a jejich reprodukci. Součástí elementární gramotnosti již není schopnost podrobné analýzy čteného textu či interpretace získaných informací. Tyto schopnosti jsou součástí čtenářské gramotnosti.

1.3 Specificky zaměřené gramotnosti

Funkční gramotnost v sobě zahrnuje specificky zaměřené gramotnosti jakými je například gramotnost čtenářská, matematická, informační, právní či ekonomická. Každá z těchto specifických gramotností představuje práci s odlišným typem informací, informačních zdrojů, pravidel i témat a přitom je zcela zřejmé, že nemůže žádná z nich existovat zcela izolovaně od ostatních. Například nelze prokázat dobrou matematickou gramotnost bez gramotnosti čtenářské nebo informační. Systematický rozvoj funkční gramotnosti je prostředkem k vytváření, rozvoji a posilování politického, ekonomického a právního myšlení občanů.

1.3.1 Čtenářská gramotnost

V pedagogickém slovníku Jana Průchy a kol. je pojem čtenářská gramotnost definován následovně: „Čtenářská gramotnost je komplex vědomostí a dovedností jedince, které mu umožňují zacházet s písemnými texty běžně se vyskytujícími v životní praxi (např. železniční jízdní řád, návod k užívání léku). Jde o dovednosti nejen čtenářské, tj. umět texty přečíst a rozumět jim, ale také dovednosti vyhledávat, zpracovávat, srovnávat informace obsažené v textu, reprodukovat obsah textu aj.“(2)

Z výše uvedené definice je zcela zřejmé, že čtenářská gramotnost je nejdůležitější složkou funkční gramotnosti, protože je základem všech ostatních specificky zaměřených gramotností.

1.3.2 Matematická gramotnost

V pedagogickém slovníku Jana Průchy a kol. je matematická gramotnost definována jako „schopnost jednotlivce identifikovat a pochopit úlohu kterou matematika hraje ve světě, dělat dobře podložené matematické soudy a zabývat se matematikou způsobem, který bude splňovat potřeby současného a budoucího života jednotlivce jako konstruktivního zainteresovaného a přemýšlivého občana“(3).

Matematická gramotnost má následující tři složky:

1. Situace a kontexty (schopnost řešit problémy v různých situacích s využitím znalostí a dovedností z matematiky)
2. Kompetence (základní matematické kompetence – matematické uvažování, argumentace, komunikace, modelování, vymezení problémů a jejich řešení, užívání matematického jazyka, užívání pomůcek a nástrojů)
3. Matematický obsah (pojmy nezbytné k formulaci problému – kvantita, prostor a tvar, změna a vztahy, neurčitost).

Matematická gramotnost se dotýká především pochopení matematických úkonů a operací s čísly, které mohou být součástí textů (tabulky, grafy účty apod.) a se kterými se člověk setkává v průběhu běžného života.

1.3.3 Informační gramotnost

Definice pojmu informační gramotnost není v pedagogickém slovníku Jana Průchy a kol. obsažena. Za informační gramotnost lze však považovat soubor znalostí a dovedností při práci s informacemi, a dále činnosti související s jejich vyhledáváním a efektivním využitím. Součástí informační gramotnosti je tzv. e-gramotnost (elektronická nebo počítačová gramotnost), kterou lze charakterizovat jako komplex rozmanitých kompetencí, který v sobě obsahuje jak dovednosti související s obsluhou počítače, tak schopnost vyhledávání informací a jejich kritické vyhodnocování. V současné rychle se vyvíjející společnosti je pro každého člověka nezbytně nutné se umět orientovat v množství informací a správně vyhodnocovat jejich skutečný obsah.

1.3.4 Právní gramotnost

Pojem právní gramotnost není v pedagogickém slovníku Jana Průchy a kol. uveden. Vymezení tohoto pojmu však úzce souvisí se znalostí právních předpisů a schopností a vůlí je dodržovat. Znat svá práva a povinnosti, umět si správně přečíst předkládanou smlouvu nebo vědět, kam se obrátit o případnou pomoc, to jsou nepostradatelné vědomosti a dovednosti, které uplatňuje každý člověk v rámci svého každodenního života.

1.3.5 Ekonomická gramotnost

Ekonomickou gramotnost lze definovat jako veškeré znalosti, dovednosti a hodnotové postoje, které jsou nezbytné k plnohodnotnému uplatnění člověka v současné společnosti. Ekonomická gramotnost není zaměřena pouze na oblast financí. Zahrnuje v sobě širší pojetí ekonomických souvislostí, jakými jsou např. schopnost jednotlivce zajistit si příjem, orientovat se na trhu práce, rozumět fungování trhu, chápat hospodaření státu, rozumět makroekonomickým ukazatelům apod. Součástí ekonomické gramotnosti je finanční gramotnost.

2 FINANČNÍ GRAMOTNOST

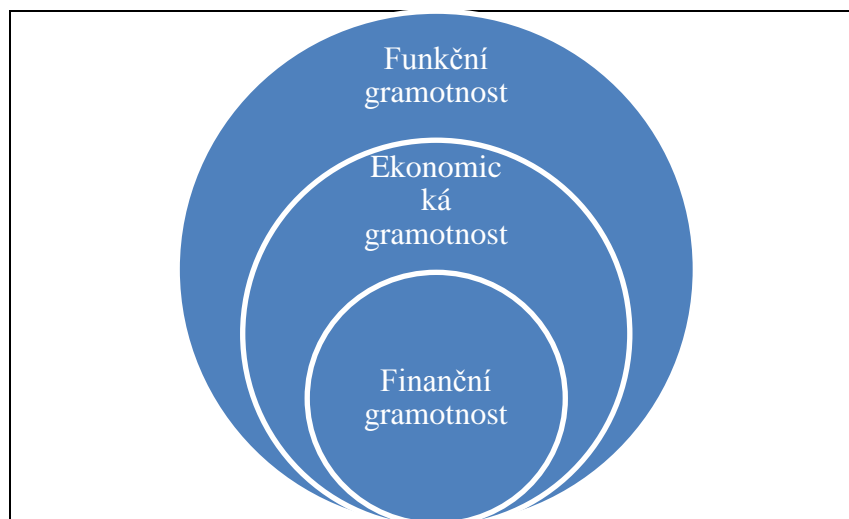
Finanční gramotnost je jen jednou z několika součástí funkční gramotnosti. Její definice je uvedena v dokumentu nazvaném Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách.

„Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen zodpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.“ (4)

Z výše uvedené definice vyplývá, že nedílnou součástí finanční gramotnosti je orientace a pochopení základních vzájemných vztahů mezi jednotlivými sektory ekonomiky a porozumění základním makroekonomickým ukazatelům, jakými jsou například hrubý domácí produkt, inflace nebo úroková míra. Také oblast daňová má nezanedbatelné místo ve finanční gramotnosti. Základní povědomí o daňovém systému státu a správné chápání role daní v ekonomice pomáhá k zajištění zodpovědného chování jednotlivce vůči státu ale i vůči sobě samému.

Finanční gramotnost je podmnožinou širší ekonomické gramotnosti. Ta zahrnuje kromě výše uvedených znalostí a dovedností ještě např. i schopnost zajistit si příjem, orientovat se na trhu práce, domýšlet důsledky rozhodnutí o svých současných a budoucích příjmech, schopnost rozhodovat o svých výdajích v širším kontextu.

Ekonomická gramotnost je specificky zaměřenou gramotností a je součástí funkční gramotnosti. Vztah mezi finanční, ekonomickou a funkční gramotností je vyjádřen v následujícím obrázku č. 1.

Obrázek č. 1 – vlastní zdroj

Definice finanční gramotnosti je obdobně jako matematická gramotnost dále strukturována. Finanční gramotnost se skládá ze tří relativně samostatných složek, a těmi jsou:

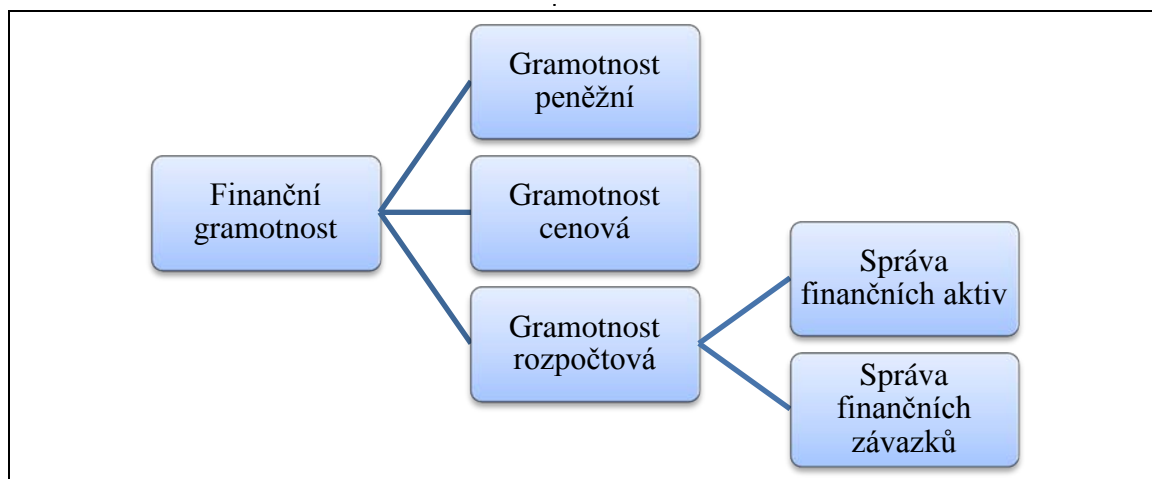
- gramotnost peněžní
- gramotnost cenová
- gramotnost rozpočtová.

Peněžní gramotnost je souborem znalostí a dovedností nezbytných pro správu hotovostních a bezhotovostních peněz a transakcí s nimi, a to včetně správy nástrojů k nim určených (například běžný účet, platební nástroje apod.) Peněžní gramotnost je založena především na znalosti peněz, které slouží jako prostředek směny, jako zúčtovací jednotka a zároveň jako uchovatel hodnoty.

Cenová gramotnost je souborem znalostí a dovedností nezbytných pro porozumění cenovým mechanismům a inflaci, zahrnuje v sobě i porozumění principu „ceny peněz“ v čase, tzn. například porozumění cenám finančních nástrojů a služeb v podobě poplatků a úrokových sazeb.

Rozpočtová gramotnost je souborem znalostí a dovedností nezbytných pro správu osobního/rodinného rozpočtu a zahrnuje i schopnost zvládat různé životní situace z finančního hlediska. Rozpočtová gramotnost zahrnuje dvě specializované složky, kterými jsou správa finančních aktiv a správa finančních závazků. Pro zvládnutí těchto specializovaných složek

je nezbytné se orientovat na trhu finančních produktů a služeb, schopnost porovnávat mezi sebou jednotlivé produkty či služby a vybírat si ty nejvhodnější pro konkrétní životní situaci.

Obrázek č. 2 – vlastní zdroj

Finanční gramotnost není izolována od dalších částí funkční gramotnosti, které mají velký vliv na kvalitu života člověka v současné společnosti. Je zřejmé, že s finanční gramotností úzce souvisí čtenářská gramotnost, numerická gramotnost, informační gramotnost a právní gramotnost. Znalosti a dovednosti z těchto specificky zaměřených gramotností výrazným způsobem ovlivňují úroveň finanční gramotnosti. Těžko lze dosáhnout vysoké úrovně finanční gramotnosti u člověka, který nedokáže porozumět přečtenému textu a má problémy se základními matematickými operacemi.

3 FINANČNÍ VÝCHOVA

Finanční vzdělávání bylo vždy doposud spojeno především s rodinou. Rodiče od pradávna ukazovali dětem jak hospodařit s penězi nebo jak zvětšovat svůj rodinný majetek. To se nezměnilo ani v současné demokratické společnosti, ve které nyní žijeme. Vliv rodiny na děti v oblasti peněz a hospodaření s nimi je vždy významný. Bohužel v mnoha případech je tento vliv rodiny zcela nedostatečný, například i z toho důvodu, že problematika peněz a správného nakládání s nimi je v současnosti daleko složitější a náročnější než byla dříve. Dalším z možných důvodů, proč vznikla tak naléhavá potřeba finančního vzdělávání dětí přímo ve škole, je zajisté i nízká úroveň gramotnosti u sociálně slabých vrstev obyvatelstva.

Děti přicházejí do styku s penězi již od útlého věku. Podle závěrů J. Piageta je nejprve chápou jako věc, která má určitý tvar, nepřiručují jí žádnou ekonomickou hodnotu. Až ve věku kolem šesti let (tj. na konci předoperačního období) začínají přemýšlet o penězích ve velmi jednoduchých ekonomických souvislostech a až po desátém roku věku (tj. v období konkrétních logických operací) začínají penězům přiřazovat ekonomický význam. Jejich postoje k penězům jsou v tomto věku ovlivňovány především rodinným prostředím. Nelze však opomenout skutečnost, že právě rodinné prostředí nemusí být vždy zárukou správného postoje k dané problematice. V této souvislosti lze uvést příklad televizní reklamy České spořitelny a.s., ve které si děti na pískovišti hrají na maminku a na tatínka. Holčička s vážnou tváří říká: „Splátky, splátky, splátky, na auto, na pračku, na kuchyň. No kde na to máme brát? Proč nic neříkáš?“

Finanční vzdělávání není novým pojmem, který by vznikl až v současnosti. Dříve se finanční vzdělávání označovalo například jako nauka o domácím hospodářství a bylo součástí výuky v českých pokusných školách. Stanislav Vrána ve své knize *Základy nové školy*, výsledky práce českých pokusných škol z roku 1946 hovoří o výuce nauky o domácím hospodářství, které bylo určeno především dívkám.

Rychlý nárůst zadluženosti domácností a nepříznivý ekonomický vývoj ve společnosti v posledních letech byl základním podnětem k vytvoření strategie finančního vzdělávání řízeného státem.

3.1 Národní strategie finančního vzdělávání

Národní strategie finančního vzdělávání je základním, uceleným dokumentem, který v prosinci 2005 přijala vláda České republiky za účelem vybudování systému finančního vzdělávání na základních a středních školách. Cílem Národní strategie finančního vzdělávání je vytvoření systému finančního vzdělávání, které se podílí na zvyšování úrovně finanční gramotnosti v ČR. V této souvislosti je však třeba finančního vzdělávání chápat jako nástroj zvyšování úrovně finanční gramotnosti. „Účelem této strategie není popis realizace konkrétních projektů a programů finančního vzdělávání, ale spíše jeho zastřešení v podobě určení společenských cílů, obecných principů a prostředků k jejich dosažení.“ (5)

Byla zřízena pracovní skupina, kterou tvořili zástupci Ministerstva financí ČR, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, České národní banky a dalších organizací jako např. Národního ústavu pro odborné vzdělávání nebo Asociace obchodních akademií. Úkolem pracovní skupiny bylo:

- definovat finanční gramotnost
- vytvořit standardy finanční gramotnosti
- implementovat standardy finanční gramotnosti do rámcového vzdělávacího programu
- připravit systém finančního vzdělávání a podpory pedagogických pracovníků
- provést hodnocení úrovně finanční gramotnosti obyvatelstva v ČR
- formulovat zpětné vazby pro případné úpravy systému
- pravidelně uveřejňovat informace o fungování celého systému.

3.2 Standardy finanční gramotnosti

Definici finanční gramotnosti, jak je uvedena v kapitole č. 2 této bakalářské práce, lze považovat za základní východisko pro vytvoření Standardů finanční gramotnosti, které jsou součástí Systému budování finanční gramotnosti na základních a středních školách. Standardy finanční gramotnosti respektují úroveň žáků v různých etapách vzdělávání a stanovují cíle, kterých má být dosaženo v úrovni finanční gramotnosti na základních a středních školách.

Standardy finanční gramotnosti zahrnují nejen obsah ale i očekávané výsledky vzdělávacího procesu v dané oblasti. V letech 2006 a 2007 byly vytvořeny a následně dopracovány

pro Standardy finanční gramotnosti jednotlivé cílové skupiny žáků. Byly vytvořeny následující tři Standardy finanční gramotnosti:

- pro žáky 1. stupně ZŠ
- pro žáky 2. stupně ZŠ
- pro žáky SŠ.

Podle názoru pracovní skupiny nejsou na úroveň finanční gramotnosti dospělé populace kladeny žádné mimořádné specifické nároky, a proto obsah i očekávané výsledky finančního vzdělávání dospělých odpovídají úrovni finanční gramotnosti pro žáky SŠ.

Standardy finanční gramotnosti pro žáky 1. a 2. stupně ZŠ byly zpracovány pro následující tři tematické okruhy:

- peníze
- hospodaření domácností
- finanční produkty.

Standardy finanční gramotnosti pro žáky středních škol byly rozšířeny ještě o tematický okruh:

- práva spotřebitele.

Jednotlivé obsahy Standardů finanční gramotnosti lze chápat jako doporučené učivo a výsledky vzdělávacího procesu. Za výsledky vzdělávacího procesu se považují očekávané znalosti a dovednosti, které si měli žáci v průběhu výuky osvojit.

4 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM, ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM A FINANČNÍ GRAMOTNOST NADPIS

Vzhledem ke skutečnosti, že Standardy finanční gramotnosti pro základní vzdělávání byly vytvořeny později než rámcový vzdělávací program základního vzdělávání (dále jen RVP ZV), není finanční gramotnost v tomto RVP ZV zahrnuta. Přesto se téma financí se objevuje v současném RVP ZV především ve vzdělávacích oborech Člověk a jeho svět, Člověk a společnost a Člověk a svět práce, ale v menším rozsahu než požadují standardy finanční gramotnosti. MŠMT doporučuje ZŠ zařazovat finanční gramotnost do výuky již nyní. Implementace Standardu finanční gramotnosti do RVP ZV je připravena a její provedení je požadováno v nejbližším možném termínu tj. v roce 2013.

4.1 Současná úprava rámcových vzdělávacích programů a finanční gramotnost

Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět je určena pouze pro 1. stupeň ZŠ. „Žáci se v rámci této vzdělávací oblasti seznamují se svým nejbližším okolím, učí se pozorovat a pojmenovávat jevy kolem sebe, učí se základním pravidlům ve společnosti, poznávají přírodu, seznamují se s historií. Děti se učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky a názory jiných.“ (6) Výuka v rámci této vzdělávací oblasti by měla být především názorná a vycházet z reálného života dětí.

Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět je rozdělena do pěti tematických celků:

- Místo, kde žijeme
- Lidé kolem nás
- Lidé a čas
- Rozmanitost přírody
- Člověk a jeho zdraví.

Tematický celek Lidé kolem nás je zaměřen na získání potřebných znalostí a dovedností nezbytných pro budoucího občana demokratického státu, proto je problematika financí součástí tohoto tematického celku. Podle současné koncepce RVP ZV se žák orientuje v základních formách vlastnictví, rozlišuje hmotný a nehmotný majetek a dokáže používat peníze v běžných životních situacích. Znalosti a dovednosti v oblasti financí jsou na 1.

stupni ZŠ zaměřeny na praktický život, tzn. na orientaci v oblasti peněz a cen (např. existence různých měn ve světě, znalost národní měny, početní operace s mincemi a bankovkami, srovnání cen) a spravování osobního rozpočtu (především nakládání se svěřenými penězi na konkrétní úhradu – jízdné, zájmové aktivity a s kapesným určeným pouze na pokrytí vlastních zájmů dítěte).

Vzdělávací oblast Člověk a společnost je určena pro 2. stupeň ZŠ a svým obsahem přímo navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět. Jednou ze součástí této vzdělávací oblasti je vzdělávací obor Výchova k občanství. Ta je rozdělena do 5 tematických celků:

- Člověk ve společnosti
- Člověk jako jedinec
- Stát a hospodářství
- Stát a právo
- Mezinárodní vztahy, globální svět.

V tematickém celku Stát a hospodářství si žáci rozšiřují již získané znalosti a dovednosti o formách vlastnictví majetku, o druzích majetku a o hospodaření s penězi, které získali na 1. stupni ZŠ. Žáci se dále seznamují s funkcí a podobou peněz, seznamují se s rozpočtem rodiny, rozpočtem státu a úlohou daní při naplňování státního rozpočtu. Nemalý důraz je také kladen na seznámení žáků s výrobou zboží, produkcí služeb a fungováním tržního mechanismu včetně sdělení základních informací o soukromém podnikání fyzických a právnických osob. Je zcela zřejmé, že v tomto tematickém celku mají své místo i další informace z oblasti finanční gramotnosti.

Vzdělávací oblast Člověk a svět práce je určena jak pro 1. Stupeň, tak pro 2. stupeň ZŠ. Pro 1. stupeň ZŠ jsou v této vzdělávací oblasti předepsány čtyři povinné tematické okruhy, kterými jsou:

- Práce s drobným materiálem
- Konstrukční činnosti
- Pěstitelské práce
- Příprava pokrmů.

Pro 2. stupeň ZŠ je vzdělávací oblast Člověk a svět práce rozdělena do osmi tematických okruhů, kterými jsou:

- Práce s technickými materiály
- Design a konstruování
- Pěstitelské práce a chovatelství
- Provoz a údržba domácnosti
- Příprava pokrmů
- Práce s laboratorní technikou
- Využití digitálních technologií
- Svět práce.

Tematický okruh Svět práce je povinný, ze zbylých sedmi tematických okruhů je škola si povinna vybrat minimálně jeden z nich.

V rámci této vzdělávací oblasti se problematika financí objevuje především v tematickém okruhu Provoz a údržba domácnosti, který však není povinný a záleží pouze na rozhodnutí školy, zda jej do výuky zařadí.

V RVP ZV jsou kromě jednotlivých vzdělávacích oblastí pro 1. a 2. stupeň ZŠ vymezena následující průřezová témata:

- Osobností a sociální výchova
- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Multikulturní výchova
- Environmentální výchova
- Mediální výchova.

Problematika financí je implicitně obsažena v Osobnostní a sociální výchově (především problematika osobní odpovědnosti za přijatá rozhodnutí), ve Výchově demokratického občana (problematika přístupu k fungování státu, naplňování státního rozpočtu prostřednictvím daní) a v Mediální výchově (problematika reklamy, jejího kritického hodnocení, schopnost odhalení klamavé reklamy).

4.2 Implementace finanční gramotnosti do RVP ZV

V rámci revize RVP ZV by měly být implementovány principy finanční gramotnosti do následujících částí RVP ZV:

- vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace
- vzdělávací oblast Člověk a jeho svět v tematickém celku Lidé kolem nás
- vzdělávací oblast Člověk a společnost ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství v tematickém celku Stát a hospodářství
- vzdělávací oblast Člověk a svět práce v tematickém celku Provoz a údržba domácnosti.

Implementaci finanční gramotnosti je možné chápat jako začlenění cílů a obsahu vymezených v Standardech finanční gramotnosti do jednotlivých vzdělávacích oblastí.

V rámci tematické oblasti Člověk a společnost ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství bude v rámci implementace vhodné vytvořit nové tematické celky, které se budou plně věnovat finanční gramotnosti např. s názvem Člověk a peníze nebo Člověk a finance.

V rámci průřezových témat bude implementace principů finanční gramotnosti v podstatě znamenat pouze doplnění konkrétních očekávaných výstupů.

4.3 Vztah mezi RVP ZV a ŠVP při implementaci finanční gramotnosti

Jak vyplývá ze školského zákona, školní vzdělávací program (dále jen ŠVP) vymezuje obsah, rozsah a podmínky vzdělávání v každé škole nebo školském zařízení. ŠVP je závazný dokument, který pro každou školu vydává její ředitel a zveřejňuje jej na přístupném místě ve škole. Každá škola má svůj ŠVP. Při jeho zpracování vychází vždy z příslušného RVP. Souladu mezi RVP a ŠVP je dosaženo především tehdy, kdy je dodržena struktura ŠVP při tvorbě tohoto dokumentu na úrovni školy a těchto závazných zásad, které RVP v jednotlivých kapitolách stanovuje. Na úrovni ŠVP se pak vytvářejí konkrétní vyučovací předměty a moduly.

Protože v RVP ZV není doposud obsažena finanční gramotnosti, je nutná její implementace. Po zapracování Standardů finanční gramotnosti do RVP ZV bude nutné doplnit popř. přepracovat stávající ŠVP jednotlivých základních škol. Finanční gramotnost se tak stane povinnou součástí výuky pro všechny žáky základních škol.

Situace se Standardem finanční gramotnosti pro střední vzdělávání je jiná než u základních škol, protože tento standard byl již komplexně začleněn do RVP GV. U gymnázií byla finanční gramotnost zahrnuta do vzdělávací oblasti – Člověk a svět práce. U středních odborných škol byla finanční gramotnost zahrnuta do vzdělávací oblasti – Ekonomické vzdělávání a do průřezového tématu – Člověk a svět práce. Z toho vyplývá, že současné ŠVP jednotlivých gymnázií a středních odborných škol mají oblast finanční gramotnosti povinně zakomponovány do svých vyučovacích předmětů.

5 KOMPETENCE

V souvislosti s existujícími Standardy finanční gramotnosti, které vymezují očekávané výsledky finančního vzdělávání, je nutné jednoznačně stanovit aktivity a činnosti žáků, které vedou k rozvoji jejich klíčových kompetencí. Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, které jsou důležité pro osobní rozvoj a postavení každého jednotlivce ve společnosti. Jan Průcha dále uvádí ve svém Pedagogickém slovníku, že „klíčové kompetence mají univerzální charakter, nejsou vázány na jednotlivé vyučovací předměty, nýbrž vytvářejí obecný základ vzdělávání. Klíčové kompetence jsou rozvíjeny v celoživotním učení.“(7)

5.1 Posilování klíčových kompetencí při výuce finanční gramotnosti

Konkrétní aktivity a činnosti žáků v rámci finančního vzdělávání, které vedou k rozvoji následujících klíčových kompetencí:

- **kompetence k učení** je rozvíjena tím, že žák získává nové informace o penězích a transakcích s nimi, dokáže správně používat odborné výrazy a dávat je do vzájemných souvislostí (např. úkol – „V následujících větách oprav chyby a věty zapiš správně. 1. Pokud je domácí rozpočet schodkový, je třeba zvýšit výdaje., 2. Jestliže hospodaříme se schodkem, je třeba snížit příjmy., 3. Vyrovnaný rozpočet znamená, že jsou příjmy nižší než výdaje. 4. Pokud je přebytek v rozpočtu, znamená to, že jsou příjmy nižší než výdaje.“ (8). V rámci rozvoje kompetence k učení se žák učí dávat do vzájemných souvislostí poznatky z oblasti Matematika a její aplikace a z oblasti Člověk a jeho svět (u žáků 1. stupně ZŠ) a Člověk a společnost (u žáků 2. stupně ZŠ).

- **kompetence komunikativní** je rozvíjena tím, že při zpracování jednotlivých úkolů je žák veden k formulování a vyjadřování svých myšlenek a názorů (např. úkol – „Jak hospodaříš s penězi ty? Myslíš si, že je správné všechny peníze, které dostaneš, hned utratit?“ (9). Dále je žák veden k naslouchání názorů ostatních a případné konfrontaci s názory vlastními, dokáže se zapojit do diskuse. Žák se dovede domluvit na postupu práce ve skupině.

- **kompetence k řešení problémů** je rozvíjena tím, že žák hledá různé způsoby řešení, svá řešení si ověřuje a zjišťuje, zda platí. Žák dokáže sám vyhledávat informace nezbytné k řešení problému (např. úkol – „Vyhledej na internetu, kde nejbližší tvému bydlišti se nachází následující úřady, a uveď, s čím se na ně spotřebitelé mohou obracet. 1. Česká ob-

chodní inspekce, 2. Živnostenský úřad, 3. Státní zemědělská a potravinářská inspekce.“(10)

- **kompetence sociální a personální** jsou rozvíjeny tím, že se žák dokáže zapojit do práce ve skupině, dodržuje domluvená pravidla, je zodpovědný za výsledky své práce, dovede ocenit práci jiných spolužáků. Ke spolupráci dokáže vyzvat i jiné osoby než spolužáky, např. rodiče. (např. – úkol „Zeptej se rodičů, jestli už někdy reklamovali nějaké zboží a jak to probíhalo.“(11)

- **kompetence občanské** jsou rozvíjeny tím, že žák respektuje své spolužáky a naslouchá jim. Ví, že životní a ekonomická situace druhých lidí může být odlišná od té jeho a tuto skutečnost respektuje. Žák si vytváří pravidla, dodržuje je a respektuje jejich existenci ve škole i mimo ni.

- **kompetence pracovní** jsou rozvíjeny tím, že přispívají k profesní orientaci žáka, žák chápe rozdíl mezi podnikáním a zaměstnáním (např. úkol – „Ke každému slovu a slovnímu spojení v levém sloupci přiřaď jeden řádek z pravého sloupce:

Návrhář	Nemá nadřízeného
Výdaje na provoz firmy	Odměna za práci zaměstnance
Mzda	Vymýšlí nové podoby hraček
Podnikatelka	Náklady“(12)

orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru, chápe podstatu, cíle a rizika podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení.

6 UČEBNÍ MATERIÁLY

Národní strategie finančního vzdělávání představuje ucelený a systematický přístup ke zlepšení finanční gramotnosti občanů České republiky. Kromě definice finanční gramotnosti a vytvoření standardů finanční gramotnosti je jedním z úkolů pracovní skupiny i příprava systému finančního vzdělávání a podpory pedagogických pracovníků. Do této činnosti lze zařadit i tvorbu učebnic, učebních pomůcek a počítačových her.

6.1 Učebnice finanční gramotnosti

V učebnicích pro základní a střední školy se objevují příklady zaměřené na finance již dlouho. Byly například součástí učebnic matematiky ještě před vymezením pojmu finanční gramotnosti. Jednalo se většinou o slovní úlohy zaměřené na nákupy zboží v obchodech (početní operace s přirozenými čísly), výpočty slev zboží nebo výpočty výše úroků (výpočet %), o grafické vyjádření přímé a nepřímé úměrnosti finančních vztahů například mezi množstvím odebraného zboží a cenou daného zboží apod. Až v posledních letech bylo vydáno několik publikací, které se zabývají přímo finanční gramotností. V současné době je na trhu celá řada takovýchto učebnic.

Pro žáky 1. stupně ZŠ sou určeny následující publikace:

- Finanční gramotnost pro 1. stupeň základní školy – učebnice a pracovní sešity (Jakeš, P. a kol.)
- O penězích a hospodaření s Kačkou a Filipem – Finanční gramotnost pro 1. – 3. třídu ZŠ (Skořepová, E.)

Pro žáky 2. stupně ZŠ jsou určeny následující publikace:

- Finanční a ekonomická gramotnost pro základní školy a víceletá gymnázia (Skořepa, M.: Skořepová, E.)
- Finanční gramotnost pro 2. stupeň základní školy – učebnice a pracovní sešity (Jakeš, P. a kol.)
- Finanční gramotnost – učebnice žáka (Navrátilová, P.)
- Tajný deník Barborky Syslové aneb Cesta k finanční samostatnosti (Syslová, B.: Háša, M.: Oupic, M.)

Pro studenty gymnázií a středních odborných škol jsou určeny následující publikace:

- *Ekonomika: Ekonomická a finanční gramotnost pro střední školy* (Chromá, D.: Klínský, P.: Munch, O.)
- *Finanční a ekonomická gramotnost pro základní školy a víceletá gymnázia* (Skořepa, M.: Skořepová, E.)
- *Tajný deník Barborky Syslové aneb Cesta k finanční samostatnosti* (Syslová, B.: Háša, M.: Oupic, M.).

6.1.1 Učebnice finanční gramotnosti pro 1. stupeň ZŠ

Učebnice Finanční gramotnost pro 1. stupeň základní školy – učebnice a pracovní sešity (Jakeš, P. a kol.) je zpracována v souladu se Standardem finanční gramotnosti pro 1. stupeň ZŠ. Jedná se o učební materiál určený pro 1. – 5. třídu ZŠ, který odpovídá požadavkům Systému budování finančního vzdělávání. Hlavním hrdinou a průvodcem učebnicí je kluk Honza. Obvykle mu při jeho problémech s financemi pomáhá maminka a někdy dokonce i tatínek. Učebnice obsahuje převážně teoretický text, který seznamuje žáky se základními pojmy z oblasti finanční gramotnosti, jakými jsou peníze, hotovostní peníze, bezhotovostní peníze, formy placení, měna, inflace, osobní rozpočet, příjmy a výdaje, úrok atd. Rozsah základních pojmů vysvětlených v učebnici je prakticky vymezen přímo Standardem finanční gramotnosti. Témata, která jsou zpracována v učebnici, jsou dále rozpracována v pracovním sešitu. Ten obsahuje především řadu testů, kvízů a samostatných úkolů, které nutí žáky k samostatnému přemýšlení nad daným problémem a k hledání jeho správného řešení. Část úkolů ve cvičebnici je založena především na matematických dovednostech jakými jsou zaokrouhlování, sčítání a odčítání. Například úkol – „napiš, jaké mince a bankovky při nákupu či prodeji použiješ. Plyšový koník stojí 65 Kč. Tomáš zaplatil bankovkou v hodnotě 200 Kč. Kolik mu vrátí? Jaké můžou být požitky mince a bankovky?“ (13) Učebnice i pracovní sešit jsou přehledné. Svým obsahovým uspořádáním a grafickým zpracováním jsou schopné zaujmout žáky odpovídající věkové kategorie. Ani učebnice, ani pracovní sešit neobsahuje klíč k jednotlivým úkolům.

Tato učebnice byla v roce 2011 schválena MŠMT k zařazení do seznamu učebnic pro základní vzdělávání pro vzdělávací obory Matematika a její aplikace a Lidé kolem nás, a to na dobu šesti let, tj. do roku 2017.

Další učebnicí finanční gramotnosti určenou pro 1. stupeň ZŠ je publikace **O penězích a hospodaření s Kačkou a Filipem** – Finanční gramotnost pro 1. – 3. třídu ZŠ (Skořepová, E.). Obsah učebnice je zpracován v souladu se Standardem finanční gramotnosti pro 1. stupeň ZŠ a zahrnuje jeho všechny tři tematické okruhy. Hlavní hrdinkou je osmiletá Kačka, která je zároveň průvodkyní v jednotlivých kapitolách učebnice. Teoretická text, vztahující se k tématu kapitoly, je umístěn vždy v popisné části kapitoly, např. v kapitole č. 5. nazvané **Kde se berou peníze?** je následující text: „Naši rodiče tráví hodně času v práci. Svůj čas musí rozumně rozdělit mezi nás, práci a odpočinek. Nemohou s námi být doma od rána do večera, potom bychom prý neměli dost peněz na věci, které potřebujeme – jídlo, opravy na domě a podobně. Mají ale veliké štěstí – mají práci, která je baví. Tatínek navrhuje dřevěné hračky. Pracuje v kanceláři, kde kreslí své nápady do počítače. Za nápady, čas a úsilí dostává každý měsíc zapláceno. Penězům, které dostane, říká mzda. To je odměna za jeho práci.“(14) Na výkladovou teoretickou část navazují konkrétní úkoly, hádanky, kvízy a testy. Zpracování odpovědí na jednotlivé úkoly nutí žáky k hledání správného řešení. Některé úkoly jsou určeny pouze k samostatné práci žáků, zpracování některých úkolů však vyžaduje spolupráci rodičů popř. prarodičů např. v kapitole č. 4. nazvané **Umíš se bránit před nákupem a po něm?** je uveden následující úkol: „Zeptej se svých rodičů, jestli také někdy nakupují na internetu a jaké zboží tak nejčastěji nakupují.“(15)^{xx} Zpracování některých úkolů společně s rodiči umocňuje praktické použití získaných znalostí a dovedností z oblasti financí v praktickém životě. Tematický okruh Peníze z Finančního standardu pro 1. stupeň ZŠ je rozpracován v následujících kapitolách:

- Výměnný obchod. Platidla
- Nakupujeme
- Hotovostní platební styk
- Bezhotovostní platební styk
- Návštěva v bance

Tematický okruh Hospodaření domácnosti je rozpracován v následujících kapitolách:

- Nakupujeme
- Reklama. Reklamace
- Zaměstnání. Podnikání
- Moje peníze

Tematický okruh Finanční produkty je rozpracován v kapitole s názvem Návštěva v bance.

Protože jsou jednotlivé tematické okruhy Standardu finanční gramotnosti pro 1. stupeň ZŠ úzce propojeny, je samozřejmostí, že se i tato témata vzájemně prolínají v jednotlivých kapitolách učebnice. Např. kapitola č. 9 s názvem Návštěva v bance obsahuje informace jak z tematického okruhu Peníze, tak z tematického okruhu Finanční produkty.

Velmi vhodně je na závěr učebnice umístěn klíč k jednotlivým úkolům. Učebnice je uspořádána přehledně s vhodnými ilustracemi. Různorodost úkolů v jednotlivých kapitolách pomáhá udržet pozornost žáka. Obsahová náplň i grafická úroveň zpracování je přiměřena věku a schopnostem cílové skupiny, tedy dětem ve věku od 6 do 9 let.

Tato učebnice nebyla doposud MŠMT určena k zařazení do seznamu učebnic pro základní vzdělávání pro vzdělávací obory Matematika a její aplikace a Lidé kolem nás, přesto její distribuci podpořila Česká národní banka. Ta zajistila dodání učebnice zdarma na dvě stovky ZŠ.

Obě výše uvedené učebnice respektují skutečnost, že děti ve věku od 6 do 7 let chápou pouze část souvislostí spojených s penězi a jejich hodnotou. Dokážou například rozlišit jednotlivé bankovky, rozdíly v jejich hodnotě však chápou jen na základě získaných matematických dovedností (např. 100 je více než 50, potom 100 Kč je více než 50 Kč). Nechápu například vztah mezi hodnotou předmětu a jeho cenou. Uvědomují si, že dospělí musí chodit do práce nebo podnikat, aby vydělali peníze nezbytné na pokrytí svých základních potřeb. U dětí ve věku od 7 do 9 let se schopnosti související s financemi poměrně rychle rozvíjí. Děti v tomto věku začínají chápat základ nákupu a prodeje, v návaznosti na matematické dovednosti se zlepšují v úvahách o hotovostním placení. K plnohodnotnému rozvoji pochopení základních souvislostí spojených s financemi však dochází až u dětí starších 10 let.

6.1.2 Učebnice finanční gramotnosti pro 2. stupeň ZŠ

Pro žáky 2. stupně ZŠ je nabídka učebnic finanční gramotnosti výrazně širší než pro žáky 1. stupně ZŠ. Učebnice **Finanční a ekonomická gramotnost pro základní školy a víceletá gymnázia (Skořepa, M.: Skořepová, E.)** byla první ucelenou učebnicí finanční a ekonomické gramotnosti. Byla zpracována ve spolupráci s Českou národní bankou a distribuována zdarma do všech základních škol v ČR. Učebnice (Manuál pro učitele, Pracovní

sešit č. 1 a Pracovní sešit č. 2) odpovídá požadavkům Národní strategie finančního vzdělávání a je rozdělena do osmi kapitol. Obsah učebnice je v souladu se Standardem finanční gramotnosti pro 2. stupeň ZŠ a obsahuje navíc i některé další tematické okruhy, které nejsou ve standardu vymezeny. Jedná se například o kapitolu č. 7 s názvem „Když zaplatíš daně, co dostaneš za ně?“. V jednotlivých kapitolách jsou obsaženy teoretické části a praktická cvičení. Text učebnice je vzhledem k cílové skupině žáků příliš odborný a mnohdy komplikovaný, neobsahuje žádné příklady ze života. Praktická cvičení navazují plynule na teorii, ale kladou velký důraz na aktivitu a vynalézavost žáků, protože vyžadují při svém zpracování především vysoký stupeň samostatnosti. Žáci by měli při řešení úkolů uplatnit znalosti a dovednosti z informační a čtenářské gramotnosti. Ke zpracování některých úkolů je třeba vyhledávat informace na internetu nebo v dalších médiích, případně získávat informace na exkurzích. V některých případech je nutná pomoc rodičů. Učebnice neobsahuje úkoly s různým stupněm obtížnosti, všechny úkoly mají přibližně stejnou obtížnost. Učebnice je přehledná, ale ani textová a ani grafická úprava není schopna žáky příslušné věkové kategorie příliš zaujmout. Učebnice neobsahuje klíč k řešení jednotlivých úkolů.

Tato učebnice nebyla doposud MŠMT určena k zařazení do seznamu učebnic pro základní vzdělávání pro vzdělávací obory Matematika a její aplikace, 6. – 9. Ročník a Výchova k občanství.

Učebnice **Finanční gramotnost pro 2. stupeň základní školy** – učebnice a pracovní sešity (**Jakeš, P.** a kol.) byla vytvořena stejným kolektivem autorů jako Učebnice Finanční gramotnost pro 1. stupeň ZŠ. Tomu odpovídá obsahová struktura učebnice i grafické uspořádání. Učebnice Finanční gramotnost pro 2. stupeň základní školy je zpracována v souladu s požadavky Standardu finanční gramotnosti pro 2. stupeň ZŠ. V učebnici jsou zpracovány všechny tři tematické okruhy vymezené standardem (peníze, hospodaření domácnosti a finanční produkty) a v každém pracovním sešitě je potom rozpracován jeden z nich. Učebnice obsahuje především teoretickou část, která je doplněna praktickými příklady z praxe, otázkami k danému tématu. Na konci každé kapitoly je krátké shrnutí. Pracovní sešity obsahují pouze úkoly, testy, křížovky a doplňovačky. Žák se učí a procvičuje si dané téma např. vymýšlením krátkých smysluplných příběhů s uvedenými výrazy, např. úkol – „Vymysli a napiš příběh s uvedenými výrazy. Filip, přímé bankovníctví, málo času, vybrat, počítač, kdekoliv.“(16) nebo doplňováním vět vhodnými výrazy, např. úkol – „do-

plň věty vhodnými výrazy. Napiš je na volná místa ve větě i do doplňovačky na následující straně. 1. Pokud mi někdo odcizí platební kartu, musím ji co nejrychleji 2. Nejvíce rozšířeným prostředkem, kterým ovládáme běžný účet z pohodlí domova je 3. Při reklamaci výběru z bankomatu je důležité mít vytisknutou(17)

V těchto pracovních sešitech jsou soustředěny různě obtížné úkoly, při jejichž řešení musí žáci přemýšlet v širších souvislostech, aby našli řešení problému a dokázali svůj závěr vysvětlit ostatním osobám. Různorodost jednotlivých úkolů a jejich praktická názornost přispívá výrazně k rozvoji klíčových kompetencí. Učebnice i pracovní sešity jsou přehledné, zpracované způsobem, který dokáže zaujmout žáky cílové skupiny. Ani učebnice, ani pracovní sešit však neobsahuje klíč k jednotlivým úkolům.

Tato učebnice byla v roce 2011 schválena MŠMT k zařazení do seznamu učebnic pro základní vzdělávání pro vzdělávací obory Matematika a její aplikace, 6. – 9. ročník a Výchova k občanství s dobou platnosti šest let, tj. do roku 2017.

Další publikací je Finanční gramotnost – učebnice žáka od Petry Navrátilové. Tato učebnice je určena pro výuku finanční gramotnosti na 2. stupni ZŠ. Obsahuje sedm základních kapitol, které plně pokrývají jednotlivá témata vymezená ve Standardu finanční gramotnosti pro 2. stupeň ŽS. Teoretický výklad je vhodně doplňován konkrétními příklady z praxe a úkoly k zamyšlení. Ty jsou formulovány jasně a srozumitelně. Některé úkoly jsou určeny pro samostatnou práci žáků, jiné mají být řešeny

Učebnice s názvem **Tajný deník Barborky Syslové aneb Cesta k finanční samostatnosti** (Syslová, B.: Háša, M.: Oupic, M.) je určena pro žáky 2. stupně ZŠ a žáky víceletých gymnázií. Kniha je napsána formou deníkových zápisků hlavní hrdinky – jedenáctileté Barborky. Obsahem deníku je především popis hospodaření její nynější rodiny. Seznamuje děti s jednotlivými typy povolání, které lze v životě vykonávat. Dále uvádí, jakým jiným způsobem lze vydělávat peníze. Základním mottem příběhu je totiž snaha rodiny Syslových o dosažení větší finanční nezávislosti především díky jejich větším příjmům. Tato učebnice v mnohém připomíná knihy, jejichž autorem je Robert Kiyosaki. Velkou nevýhodou učebnice je skutečnost, že jednotlivé příklady, které jsou v ní uvedeny, jsou příliš zjednodušené a nevyžadují po žácích samostatné úvahy o správnosti či nesprávnosti jed-

notlivých finančních kroků, nenabízí možnost srovnání dané situace s jinými modelovými situacemi. I když učebnice obsahově víceméně koresponduje se Standardem finanční gramotnosti pro žáky 2. stupně ZŠ, je přílišné zjednodušení některých skutečností jedním z hlavních důvodů, proč nebyla doporučena jako vhodná publikace pro výuku finanční gramotnosti na ZŠ. V současné době připravují autoři druhé přepracované vydání této učebnice.

6.1.3 Učebnice finanční gramotnosti pro střední školy

Ekonomika: Ekonomická a finanční gramotnost pro střední školy (Chromá, D.: Klínský, P.: Munch, O.) je v současnosti jedinou učebnicí, která je určena přímo pro žáky gymnázií a neekonomicky zaměřených SŠ. Tato publikace vychází z RVP pro SŠ a obsahově koresponduje se Standardem finanční gramotnosti pro SŠ. Vzájemný soulad obsahu učebnice s výše uvedenými dokumenty je zajištěn také skutečností, že autoři učebnice jsou zároveň spoluautory aktuálních vzdělávacích dokumentů. Kromě témat finanční gramotnosti zahrnuje další ekonomická témata. Učebnice je rozdělena do následujících 10 kapitol:

- 1. kapitola - Podstata tržní ekonomiky
- 2. kapitola - Podnikání jako základ tržní ekonomiky
- 3. kapitola - Majetek podniku
- 4. kapitola - Zaměstnanci a mzdy
- 5. kapitola - Marketing a prodej
- 6. kapitola - Financování podniku
- 7. kapitola – Daně
- 8. kapitola - Finanční trh
- 9. kapitola - Osobní finance
- 10. kapitola - Národní a světové hospodářství.

Teoretický výklad je často prokládán příklady z praxe. Publikace slouží zároveň jako cvičebnice, protože za každou kapitolou jsou zařazeny otázky a úkoly k procvičení.

Vyhodnocení učebnice Finanční a ekonomická gramotnost pro základní školy a víceletá gymnázia (Skořepa, M.: Skořepová, E.) je uvedena v kapitole 6.1.2 této bakalářské práce.

Podrobnosti k učebnici Tajný deník Barborky Syslové aneb Cesta k finanční samostatnosti (Syslová, B.: Háša, M.: Oupic, M.) a její hodnocení jsou uvedeny v kapitole 6.1.2 této bakalářské práce.

Závěrem lze konstatovat, že pro každou cílovou skupinu bylo vytvořeno několik učebnic finanční gramotnosti. Vyučující si mohou vybrat tu učebnici, která jim v jejich práci nejvíce vyhovuje a která dokáže jejich žáky zaujmout. Všechny vydané učebnice finanční gramotnosti jsou koncipovány pro použití v delším časovém horizontu např. 1. – 5. ročník nebo 6. – 9. ročník ZŠ. Ani jedna ze současných učebnic určených pro výuku finanční gramotnosti však nestanovuje, konkrétní obsah výuky, příklady a úkoly v jednotlivých ročnících, rozložení učiva a hlavně použití konkrétních úloh závisí na vyučujícím. Vzhledem ke skutečnosti, že většina aprobovaných pedagogů pro 1.a 2. stupeň ZŠ nemá ekonomické vzdělání a učí finanční gramotnost jen na základě absolvování doplňkových pedagogických kurzů, je na zvážení, zda je takováto konstrukce učebnic vůbec vhodná. Dále je nutné si uvědomit skutečnost, že finanční gramotnost se nevyučuje na ZŠ jako samostatný předmět, ale objevuje se jako součást výuky jiných předmětů, a to především matematiky a výchovy k občanství. Pro žáky 1. stupně ZŠ je forma jedné učebnice, popř. cvičebnice ještě poměrně vhodná. Pro 1. stupeň ZŠ je charakteristické, že s žáky pracuje většinou jen jeden vyučující. Takže i v případě, kdy se o financích mluví v různých předmětech, dokáže tento vyučující učebnici systematicky a plnohodnotně využít. U žáků 2. stupně ZŠ je však situace zcela odlišná. Výuku jednotlivých předmětů zabezpečuje většinou několik učitelů, a protože znalosti finanční gramotnosti jsou úzce spojeny s několika vyučovanými předměty, je velmi obtížné zajistit, aby se s jednou učebnicí finanční gramotnosti pracovalo systematicky ve více předmětech. Z tohoto důvodu, bych navrhovala vytvořit pro žáky 2. stupně ZŠ místo klasické učebnice finanční gramotnosti, soubor učebních textů nebo pracovních listů, u kterých by bylo jednoznačně stanoveno, že jsou určeny pro výuku v hodinách matematiky nebo pro výuku v hodinách výchovy k občanství.

Další neopomenutelným faktorem je ekonomická náročnost spojená s nákupem učebnic. Při současném systému jedné učebnice pro více ročníků musí být učebnice zakoupeny pro všechny ročníky, ve kterých se podle nich vyučuje, současně přičemž cena učebnice určené pro výuku v jednom max. dvou ročnících, bude zcela jistě levnější než učebnice s učivem pro čtyři až pět ročníků.

Přestože rozvoj finanční gramotnosti probíhá v souladu s Národní strategií finančního vzdělávání nelze situaci v oblasti učebnic pro všechny cílové skupiny hodnotit příliš pozitivně, protože doposud byly jen dvě učebnice finanční gramotnosti schváleny MŠMT k zařazení do seznamu učebnic pro základní vzdělávání pro vzdělávací obory Matematika a její aplikace, Lidé kolem nás a Výchova k občanství. Jedna učebnice je určena pro výuku finanční gramotnosti na 1. stupni ZŠ a druhá učebnice je určena pro výuku finanční gramotnosti na 2. stupni ZŠ. I když současná právní úprava umožňuje školám využívat jakoukoliv učebnice ve výuce, bylo by zajisté vhodné vytvořit soubor učebnic schválených MŠMT, který by vymezil určitý standard v úrovni učebních textů pro příslušnou cílovou skupinu.

6.2 Metodické materiály pro učitele finanční gramotnosti

V současné době mají učitelé, kteří se zabývají výukou finanční gramotnosti, k dispozici již řadu metodických materiálů s pomocí kterých si mohou výuku připravit. Metodické materiály mají formu publikací nebo jsou dostupné na internetu.

6.2.1 Metodické publikace

I když byly pro výuku finanční gramotnosti na 1. stupni ZŠ vytvořeny samostatné učebnice a pracovní sešity, neexistuje v současné době pro učitele žádná metodická příručka či jiná publikace, která by se zabývala metodikou výuky finanční gramotnosti právě pro tuto cílovou skupinu žáků. Metodických materiálů pro výuku finanční gramotnosti na 2. stupni ZŠ je více a nejlépe jsou na tom pedagogové na středních školách. Ti mají k dispozici nejvíce metodicky zaměřených publikací zabývajících se výukou finanční gramotnosti. Například učebnice s názvem Finanční a ekonomická gramotnost od manželů Skořepových stejně jako učebnice s názvem Finanční gramotnost - metodika od Petry Navrátilové jsou doplněny o manuály pro učitele. Manuál většinou obsahuje text základní učebnice určené pro žáky a dále metodické pokyny pro učitele. Například v učebnici Finanční gramotnost - metodika jsou k základním kapitolám doplněny kapitoly, které rozpracovávají výukové cíle, uvádějí specifika výuky finanční gramotnosti a doporučují vhodné výukové metody. Vzhledem ke skutečnosti, že velká část učitelů, kteří vyučují finanční gramotnost, nemá

pro tento předmět aprobaci, takto zpracované publikace umožňují pedagogům připravit lépe a kvalitněji výuku a maximálně využít informací uvedených v učebnici.

Dále existují publikace, které nenavazují na žádné konkrétní učebnice finanční gramotnosti, ale nabízí řadu především praktických úkolů a příkladů, které mohou obohatit výuku podle konkrétní učebnice. Takovouto publikací je např. Finanční gramotnost úlohy a metodika od Ing. Klínského a Ing. Chromé, kterou v roce 2009 vydal Národní ústav odborného vzdělávání. V knize jsou uvedeny jak dílčí úlohy, tak souvislé příklady včetně řešení, a to v členění témat, které odpovídá obsahu přijatých Standardů finanční gramotnosti. V poslední části jsou potom jednotlivé úlohy metodicky charakterizovány. Autoři uvádějí předpokládanou dobu nezbytnou na zpracování úlohy, návod, jak postupovat při jejím řešení, případně jaké znalosti a dovednosti jsou k řešení nezbytné. Publikace je určena širokému spektru středních škol.

Obdobnou publikací je i kniha s názvem Finanční gramotnost – obsah a příklady z praxe škol, od Ing. Klínského a kolektivu. Jak vyplývá z názvu, kniha obsahuje teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsou uvedeny základní finanční pojmy a informace o obsahu finanční gramotnosti. V této části je také uveden způsob možného uplatnění finanční gramotnosti ve výuce na základních a středních školách. V praktické části jsou uvedeny příklady z praxe, které na základě zkušeností z výuky zpracovali učitelé z vybraných základních a středních škol. Tuto publikaci vydal v roce 2008 Národní ústav odborného vzdělávání.

Finanční gramotnost metodická příručka je prozatím poslední metodickou publikací, kterou v roce 2011 vydal Národní ústav pro vzdělávání. Autorkami jsou Mgr. Alena Hesová a RNDr. Eva Zelendová. Po krátkém teoretickém úvodu, který je věnován vysvětlení pojmu finanční gramotnosti a jak na její výuku, následuje část zaměřená na příklady z praxe. Jednotlivé příklady zpracovaly základní školy a gymnázia, které na vytvoření publikace spolupracovaly. Protože se jedná o souvislé příklady, je každý příklad velmi podrobně rozpracován včetně časového rámce, cílů, postupů a metod a metodických poznámek.

Některé neziskové organizace ale i obchodní společnosti nabízí učitelům finanční gramotnosti místo metodických příruček tzv. metodické listy, které mohou sloužit jako přípravy

na vyučovací hodinu. I když jsou tyto metodické materiály zpracovány v souladu s RVP pro příslušný typ školy a zároveň v souladu se Standardem finanční gramotnosti, je nutné jejich obsah vždy přizpůsobit konkrétnímu ŠVP dané školy a především úrovni žákům. Na www.jakvyucovatfinancnigramotnost.cz je možné si prohlédnout ukázky metodických listů vytvořených společností **KFP - Kořený Fichtner Pavlásek, s.r.o.**

6.2.2 Další učební a metodické pomůcky určené pro výuku finanční gramotnosti

Úroveň finanční gramotnosti je v mnoha ohledech závislá na úrovni ostatních částí funkční gramotnosti, mezi kterými významnou pozici zaujímá informační gramotnost. Právě na znalostech a dovednostech ovládnutí počítače a internetu je založena celá řada učebních a metodických pomůcek určených pro výuku finanční gramotnosti. Pro učitele, kteří se finanční gramotností zabývají, nejsou neznámé následující počítačové hry:

- internetová hra *Spořínkov*, která je volně přístupná na www.sporinkov.cz. Tato hra je součástí portálu České spořitelny a.s. Hra je určena jak mladším dětem ve věku 10 a 11 let, tak starším dětem, které jsou žáky 2. stupně ZŠ (popř. nižších ročníků víceletých gymnázií). Pro tuto věkovou kategorii žáků byla na www.sporinkov.cz vytvořena i učebnice finanční gramotnosti ve formě pracovních listů. Autorkou je Klára Smolíková. Protože učebnice velmi úzce navazuje na internetovou hru, není uvedena ve výčtu učebnic pro žáky ZŠ. Obtížnost hry je přizpůsobena věku a především znalostem žáka. Děti jsou postupně seznamovány s pojmy z oblasti peněz, bankovníctví, ale i finančních produktů, internetového bankovníctví, půjček bez ručitele apod. Obsah hry koresponduje s příslušnými Standardy finanční gramotnosti pro 1. a 2. stupeň ZŠ. Portál České spořitelny a.s. nabízí

- internetová hra *Moje familie* - je simulátorem rodinného hospodaření. Hráč v roli manažera rodiny plní potřeby jednotlivých členů domácnosti, řeší úhrady pravidelných i mimořádných výdajů a snaží se během hry ušetřit rodině peníze na dovolenou. Hra je součástí vzdělávacího projektu pro žáky ZŠ, jehož tvůrcem je společnost OVB Allfinanz, a.s. a cílem je zvýšení úrovně finanční gramotnosti cílové skupiny. Hra je dostupná na www.mojefamilie.cz.

- počítačová hra *Peníze kolem nás* je určena pro žáky ZŠ. Hra je součástí výukového programu, který obsahuje výklad ekonomických zákonitostí. Ve 13 kapitolách se děti s pomocí přitažlivých her, které jsou součástí každé kapitoly seznámí s danou problematic-

kou jako např. Platidla, Nakupování, Placení, nebo Osobní rozpočet, Slevy, Inflace, Banky a půjčky, Investování, Pojišťování a Podnikání. Kapitoly Veřejné rozpočty, Výrobní řetězce a Daň z přidané hodnoty. Součástí výukového programu je i teoretický text, který u každého tématu shrnuje ty nejdůležitější informace. Jejich znalost však není vždy nezbytná pro splnění úkolu při hře. Ke splnění řady úkolů je třeba spíše matematických dovedností než ekonomických znalostí. Tato skutečnost přímo souvisí s věkovou kategorií, pro které je hra určena.

I když autoři programu neuvádí přímo věkovou kategorii žáků, kteří mají s hrou pracovat, je zřejmé, že se bude jednat o děti mladší i starší, vždy však žáky ZŠ. Úkoly v rámci hry jsou různorodé, nápadité a rozvíjí u dětí řadu kompetencí. Demo verzi je možné si vyzkoušet na internetové adrese www.financni-gramotnost-hrou.cz, na které jsou uvedeny ceny a možnosti licencí k zakoupení.

Ovládnutí těchto her vede k upevnování získaných znalostí a dovedností. Jsem si vědoma, že výčet her, pomocí kterých je rozvíjena oblast finanční gramotnosti, není zcela zajisté vyčerpávající.

Je třeba si uvědomit, že kromě konkrétních výukových programů a her je možné prostřednictvím internetových stránek získat řadu dalších nezbytných informací o penězích a jednotlivých způsobech, jak je s nimi nakládáno, které lze při výuce zajímavým způsobem použít.

7 MĚŘENÍ ÚROVNĚ FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

Pro sledování účinnosti jednotlivých částí Národní strategie finančního vzdělávání je potřeba pravidelně provádět měření úrovně finanční gramotnosti u jednotlivých cílových skupin. Největší pozornost je zaměřena na žáky 2. stupně ZŠ a žáky středních škol. Měření úrovně finanční gramotnosti u žáků 1. stupně ZŠ je bezvýznamné, protože znalosti finanční gramotnosti jsou u těchto dětí založeny především na matematických a čtenářských dovednostech nikoliv na chápání širších ekonomických a právních souvislostí. U těchto dětí je rozhodující, aby si uvědomily existenci peněz a jejich nezbytnosti pro běžný život, protože budou v budoucnu nadále v dané oblasti vzdělávány.

7.1 Soutěž ve finanční gramotnosti

Skutečnost, že jednotlivá témata vymezená ve Standardech finanční gramotnosti pro 1. a 2. stupeň základních škol, jsou v současnosti již zahrnuta v ŠVP na řadě základních škol, lze doložit počtem účastníků soutěže ve finanční gramotnosti, která probíhá v České republice opakovaně od školního roku 2009/2010.

Soutěž organizuje obecně prospěšná společnost s názvem Finanční gramotnost. Soutěž má dvě kategorie:

- I. kategorie je určena pro žáky 2. stupně základní školy,
- II. kategorie je určena pro studenty středních škol.

Soutěž probíhá ve čtyřech kolech, z toho školní, okresní a krajská kola probíhají vždy distanční elektronickou formou prostřednictvím internetových stránek www.fgsoutez.cz. Celostátní finále pak probíhá prezenční formou přímo v České národní bance. Ve školním kole soutěží každý žák sám za sebe a vyhrává škola s nejlepšími výsledky. Do dalších kol pak už postupuje za každou školu jen tříčlenný tým.

V rámci každého ročníku soutěže provádí její organizátor vyhodnocení úrovně finanční gramotnosti u jejich účastníků. Vzhledem ke skutečnosti, že jsou soutěžní otázky a úkoly vytvářena neustále na základě stejných pravidel, umožňují výsledky úrovně finanční gramotnosti jednotlivých ročníků soutěže vzájemné srovnání. V následující tabulce č. 1 jsou uvedeny počty žáků základních škol, kteří se zúčastnili této soutěže v jednotlivých škol-

ních letech. Tyto údaje byly zveřejněny na oficiálních internetových stránkách organizátora soutěže.

Kraj	Počet žáků v roce 2009/2010	Počet žáků v roce 2010/2011	Počet žáků v roce 2011/2012	Celkový počet žáků
Jihočeský	1 226	1 722	1 733	4 681
Jihomoravský	1 005	2 793	3 012	6 810
Karlovarský	264	410	569	1 243
Královehradecký	455	777	859	2 091
Liberecký	424	679	853	1 956
Moravskoslezský	2 054	3 155	2 484	7 693
Olomoucký	1 012	1 439	881	3 332
Pardubický	624	923	708	2 255
Plzeňský	602	894	676	2 172
Středočeský	1 655	2 359	2 435	6 449
Ústecký	1 284	1 801	2 027	5 112
Vysočina	815	1 040	1 108	2 963
Zlínský	1 216	981	1 346	3 543
Hl. Město Praha	316	2 058	2 032	4 406
Celkem	12 952	21 031	20 723	54 706

Tabulka č. 1 – zdroj www.fgsoutez.cz

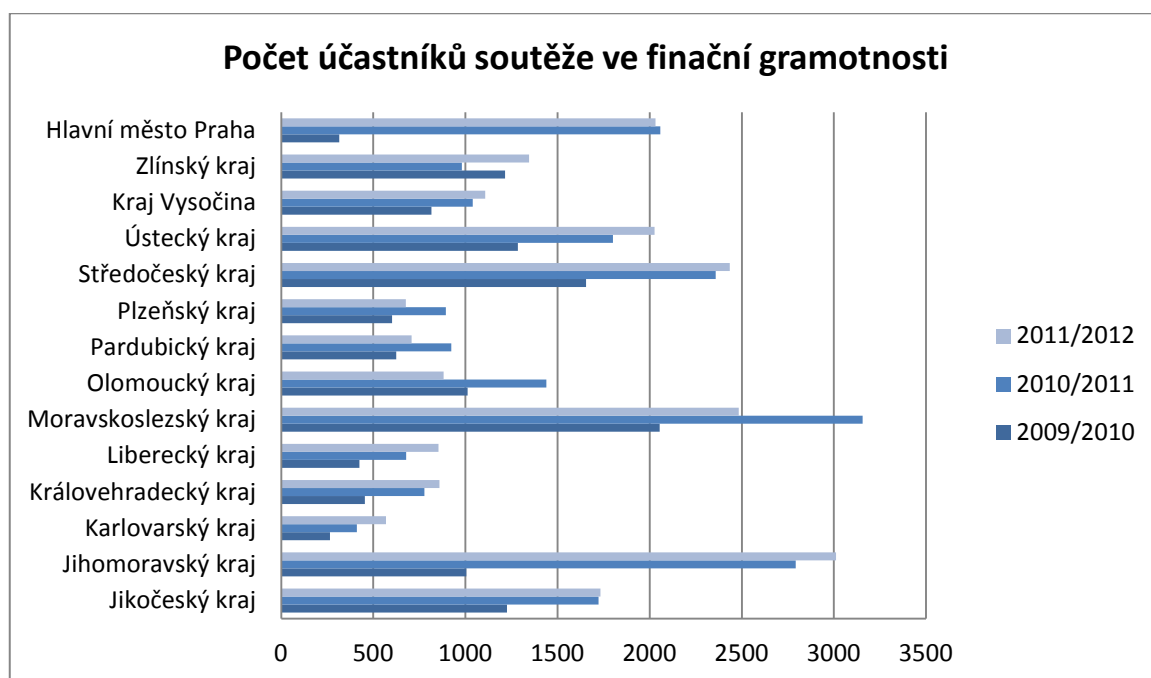
Z tabulky č. 1 je zcela patrné, že k velkému nárůstu počtu zúčastněných žáků v soutěži došlo ve školním roce 2010/2011. V následujícím školním roce 2011/2012 došlo k nepatrnému poklesu zúčastněných žáků.

Z veřejné databáze Českého statistického úřadu bylo zjištěno, že ve školním roce 2009/2010 bylo v ČR celkem 794 459 žáků základních škol, z tohoto počtu se soutěže ve finanční gramotnosti zúčastnilo celkem 12 952 žáků, což je 1,63 % z celkového počtu žáků. Ve školním roce 2010/2011 bylo v ČR celkem 789 486 žáků základních škol, z toho se soutěže ve finanční gramotnosti zúčastnilo celkem 21 031 žáků, což je 2,66 % z celkového počtu žáků. Školní rok 2011/2012 nelze prozatím vyhodnotit, protože nejsou k dispozici údaje o celkovém počtu žáků v ČR v tomto školním roce.

Nejvíce žáků se do soutěže zapojilo v letech 2009/2010, 2010/2011 v Moravskoslezském kraji a v roce 2012 v Jihomoravském kraji. Základní školy s největším počtem účastníků soutěže v základním kole jsou následující:

- školní rok 2009/2010 – ZŠ Nový Jičín, Tyršova 1, Nový Jičín – 251 žáků
- školní rok 2010/2011 – ZŠ J. K. Tyla a MŠ, Tylova 2391, Písek – 251 žáků

- školní rok 2011/2012 – ZŠ Staré Město, Komenského 1720, Staré Město – 262 žáků.

Graf č. 1 - vlastní zdroj

V následující tabulce č. 2 jsou uvedeny počty žáků středních škol, kteří se zúčastnili této soutěže v jednotlivých školních letech. Tyto údaje byly zveřejněny na oficiálních internetových stránkách organizátora soutěže.

Kraj	Počet žáků v roce 2009/2010	Počet žáků v roce 2010/2011	Počet žáků v roce 2011/2012	Celkový počet žáků
Jihočeský	692	1 064	1 346	3 102
Jihomoravský	754	1 887	1 769	4 410
Karlovarský	745	1 194	1 012	2 951
Královeshradecký	60	450	1 087	1 597
Liberecký	1 535	1 837	1 435	4 807
Moravskoslezský	1 184	1 755	2 258	5 197
Olomoucký	982	1 392	1 596	3 970
Pardubický	29	351	826	1 206
Plzeňský	192	304	1 485	1 981
Středočeský	1 502	2 184	2 999	6 685
Ústecký	1 498	2 412	2 007	5 917
Vysočina	1 132	1 271	1 644	4 047
Zlínský	724	1 096	1 571	3 391
Hl. Město Praha	248	2 020	1 794	4 062
Celkem	11 277	19 217	22 829	53 323

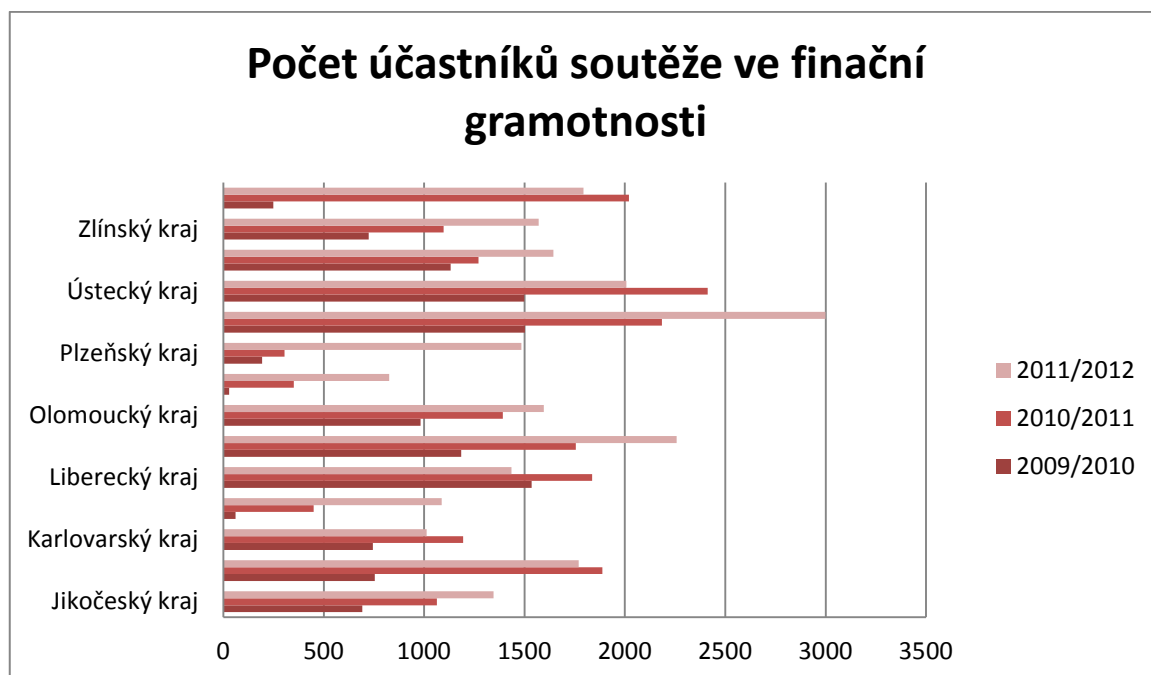
Tabulka č. 2 – zdroj www.fgsoutez.cz

Z tabulky č. 2 vyplývá, že soutěže ve finanční gramotnosti se každý rok zúčastňuje větší počet žáků středních škol. K největšímu nárůstu počtu zúčastněných žáků v soutěži došlo ve školním roce 2010/2011, a to o 7 940 žáků, což představuje nárůst o 70,41 % ve srovnání s předcházejícím školním rokem.

Z veřejné databáze Českého statistického úřadu bylo zjištěno, že ve školním roce 2009/2010 bylo v ČR celkem 511 740 žáků gymnázií a středních odborných škol a středních odborných učilišť, z tohoto počtu se soutěže ve finanční gramotnosti zúčastnilo celkem 11 277 žáků, což je 2,20 % z celkového počtu žáků gymnázií a středních odborných škol a středních odborných učilišť. Ve školním roce 2010/2011 bylo v ČR celkem 489 711 žáků gymnázií a středních odborných škol a středních odborných učilišť, z toho se soutěže ve finanční gramotnosti zúčastnilo celkem 19 217 žáků gymnázií a středních odborných škol a středních odborných učilišť, což je 3,92 % z celkového počtu žáků. Školní rok 2011/2012 nelze prozatím vyhodnotit, protože nejsou k dispozici údaje o celkovém počtu žáků v ČR v tomto školním roce.

Nejvíce žáků se do soutěže zapojilo ve školním roce 2009/2010 v Libereckém kraji, ve školním roce 2010/2011 v Ústeckém kraji a ve školním roce 2011/2012 ve Středočeském kraji. Střeni školy s největším počtem účastníků soutěže v základním kole jsou následující:

- školní rok 2009/2010 – VOŠ, SPgŠ a OA, příspěvková organizace Most, Zdeňka Fibicha 2778 – 368 žáků
- školní rok 2010/2011 – VOŠ, SPgŠ a OA, příspěvková organizace Most, Zdeňka Fibicha 2778 – 601 žáků
- školní rok 2011/2012 – SPŠ dopravní, Plzeň, Karlovarská 1210/99 – 587 žáků.

Graf č. 2 - vlastní zdroj

7.2 SCIO testy finanční gramotnosti

Další možnost měření úrovně finanční gramotnosti je možné pomocí SCIO testů, které v současné době nabízí společnost www.scio.cz s.r.o. jak pro základní školy a víceletá gymnázia, tak pro žáky střední školy testování v oblasti finanční gramotnosti. Toto testování umožňuje zmapovat znalosti a dovednosti žáků v této oblasti, ověřovat očekávané výstupů RVP v oblasti finanční gramotnosti a zjistit efektivitu začleňování témat z oblasti finanční gramotnosti do výuky klasických předmětů, jakými jsou matematika a výchova k občanství. Testy pro základní školy (FINGR SCIO) jsou součástí projektu testování funkční gramotnosti žáků 8. a 9. tříd ZŠ a vychází z RVP ZV, Standardu finanční gramotnosti pro žáky 2. stupně ZŠ a učebnice s názvem Finanční a ekonomická gramotnost od manželů Skořepových. Jedná se o test srovnávací s výběrem jedné správné odpovědi ze čtyř nabízených variant. Výsledky testování jsou využitelné jak pro žáky a jejich učitele, tak pro ředitele škol a rodiče dětí. Pro představu o náročnosti tohoto testování uvádím následující úlohy z testu finanční gramotnosti, které jsou přístupné na www.scio.cz:

„1. Pan Opatrný bydlí v nebezpečné čtvrti a má strach, že mu zloději vykradou byt. Jakou z následujících smluv byste mu doporučili?

- (A) smlouvu o pojištění nemovitosti
- (B) smlouvu o životním pojištění

- (C) smlouvu o pojištění domácnosti
- (D) smlouvu o pojištění právní ochrany

2. Na velké reklamní tabuli u autoservisu je napsáno: „U NÁS MÁTE VÝMĚNU OLEJE ZDARMA!“ Dole je u hvězdičky drobným písmem připsáno: „Při provedení letní prohlídky a při použití našeho oleje.“ Která z následujících vět vystihuje správně výhodnost této nabídky?

- (A) V tomto servisu mi do auta dají nový olej a nebudu nic platit.
- (B) Sice zaplatím olej, ale provedení práce je zdarma, takže cena bude výhodnější než u konkurence.

(C) Když zaplatím za provedení letní prohlídky a zakoupím olej v daném autoservisu, nezaplatím nic za práci při výměně oleje.

(D) Nezaplatím nic za práci při výměně oleje, platím jen olej, který je za výhodnou cenu.

3. Jana půjčila bratrovi 120 korun na dobu jednoho měsíce. Za tuto dobu po něm požaduje 5 % úrok. Kolik jí bratr musí vrátit?

- (A) 6 korun
- (B) 60 korun
- (C) 126 korun
- (D) 160 korun

4. Simona natankovala u čerpací stanice 40 l nafty. Jeden litr nafty stojí 25,54 Kč včetně DPH, která činí 19 %. Jaká je cena jednoho litru nafty bez DPH? (Zaokrouhлено na celé Kč.)

- (A) 5 Kč
- (B) 21 Kč
- (C) 26 Kč
- (D) 30 Kč

5. Přestože Novákovi mají průměrně vysoký plat, tento měsíc je jejich domácí rozpočet vyčerpán, protože kromě zaplacení nájmu, záloh na energie a internetu museli ještě koupit novou pračku. Zbývají jim už jen peníze na jídlo. Potřebují však také zaplatit oběma dětem lyžařský kurs ceně 2 500 Kč za každé dítě. Vzhledem ke svým příjmům by byli Novákovi schopni zaplatit lyžařský kurz příští měsíc, zaplaceno však musí být už teď.

Domácí rozpočet Novákových je tento měsíc

- (A) deficitní

- (B) přeplacený
- (C) vyrovnaný
- (D) přebytkový

Mezi pravidelné výdaje domácnosti Nováků nepatří

- (A) nájem
- (B) poplatek za internet
- (C) koupě pračky
- (D) zálohy na energie“(18)

Testy finanční gramotnosti pro střední školy (PRO23 SCIO) vychází ze Standardu finanční gramotnosti pro žáky SŠ, RVP GV a RVP SOV a učebnice manželů Skořepových Finanční a ekonomická gramotnost pro základní školy a víceletá gymnázia. Test pro žáky SŠ se liší od testu pro ZŠ především obtížností, která odpovídá dané cílové skupině a dále drobnými rozdíly v zařazení některých témat. Stejně jako testu pro žáky ZŠ se jedná o test srovnávací s výběrem jedné správné odpovědi ze čtyř nabízených variant. Výsledky testování jsou využitelné obdobným způsobem jako výsledky testů FINGR SCIO.

Testování úrovně finanční gramotnosti pomocí SCIO testů je do jisté míry interní záležitostí jednotlivých škol. I když společnost www.scio.cz s.r.o. nabízí zpracování závěrečné zprávy včetně srovnání s ostatními školami, které se daného testování zúčastnily, nelze je chápat jako celorepublikové plošné prověřování úrovně finanční gramotnosti u cílové skupiny.

7.3 Testování finanční gramotnosti v rámci projektu PISA 2012

V roce 2012 bude probíhat poprvé testování finanční gramotnosti u žáků 9. tříd ZŠ v rámci mezinárodního projektu PISA (Programme for International Student Assessment). Projekt PISA se v uplynulých letech zaměřoval na výzkumné otázky, které se týkaly úrovně kompetencí žáků v oblastech matematické, čtenářské a přírodovědné gramotnosti. Do testování finanční gramotnosti se zapojuje kromě ČR dalších 18 států. V roce 2012 bylo do hlavního sběru dat zařazeno zhruba 250 škol. Testování probíhá v písemné a elektronické podobě. Hlavním hodnotícím nástrojem je žákovský test; dalšími nástroji jsou žákovské a školní dotazníky. Národní zpráva z výzkumu PISA 2012 bude obsahovat klíčové výsledky studie

za Českou republiku a posoudí sledované kompetence českých žáků v mezinárodním kontextu. Zpráva bude zveřejněna v roce 2013. Dále bude z tohoto výzkumu vypracována Mezinárodní zpráva, která poskytne výsledky všech zúčastněných zemí a umožní tak mezinárodní srovnání zjištěných úrovní testovaných gramotností v jednotlivých zemích či regionech. Mezinárodní zpráva bude zveřejněna také v roce 2013.

Výstupy výzkumu PISA jsou adresovány především pracovníkům škol a školských zařízení, zřizovatelům škol, tvůrcům vzdělávací politiky, odborníkům v oblasti pedagogického výzkumu, odborným pracovištím vysokých škol vzdělávající učitele a vzhledem k vyhodnocení výsledků výzkumu i žákům škol včetně jejich rodičů.

Úlohy, které byly součástí pilotního testování finanční gramotnosti, jsou dostupné na www.pisa2012.cz. Pro srovnání s úlohami, které jsou používány v rámci scio testů, uvádím některé z nich:

1. Klára a její přátelé bydlí v pronajatém domě. Všichni pracují teprve dva měsíce. Nemají žádné úspory. Právě dostali svůj plat za minulý měsíc. Sepsali si tento „Seznam úkolů“:

- zařídit kabelovou televizi
- zaplatit nájem
- koupit zahradní nábytek

Otázka: Naléhavé výdaje

Které úkoly ze seznamu budou Klára a její přátelé asi považovat za naléhavé? V každém řádku zakroužkuj „Ano“ nebo „Ne“.

Úkol	Je úkol naléhavý?
Zařídit kabelovou televizi	Ano / Ne
Zaplatit nájem	Ano / Ne
Koupit zahradní nábytek	Ano / Ne

2. Nataša pracuje každý týden 3 večery v restauraci. Každý večer odpracuje 4 hodiny a vydělá si 10 tolarů za hodinu. K tomu dostane Nataša každý týden 80 tolarů na spropitném. Nataša ušetří přesně polovinu všech peněz, které každý týden vydělá.

Otázka: Peníze na cestování

Nataša chce našetřit 600 tolarů na prázdniny. Kolik týdnů jí bude trvat, než našetří 600 tolarů?

Počet týdnů:

3. Paní Jonášová si půjčila 8 000 tolarů od První Tolarské. Půjčka má roční úrokovou sazbu 15 %. Každý měsíc splácí 150 tolarů. Po roce dluží paní Jonášová ještě 7 400 tolarů.

Jiná finanční společnost s názvem Nejtolar nabízí paní Jonášové půjčku 10 000 tolarů s roční úrokovou sazbou 13 %. Splátky jsou také 150 tolarů měsíčně.

Otázka: Nová nabídka

Jaký je jeden možný negativní finanční důsledek pro paní Jonášovou, když přijme půjčku od Nejtolaru?

4. Lenka žije v Tolarsku. Dostala novou platební kartu.

Otázka: Nová platební karta

Následující den dostane Lenka ke kartě osobní identifikační číslo (PIN). Co by měla Lenka s číslem PIN udělat?

A Napsat si PIN na papírek a nosit ho v peněžence.

B Sdílet PIN svým kamarádkám.

C Napsat si PIN na zadní stranu platební karty.

D Zapamatovat si PIN.

5. Vloni měl Standa svoji motorku pojištěnou u Motopojišťovny. Pojištění krylo škodu způsobenou nehodou nebo krádeží motorky.

Otázka: Pojištění motocyklu

Letos chce Standa pojistku u Motopojišťovny prodloužit, ale od loňska došlo v jeho životě k některým změnám. Jak mohou jednotlivé události v tabulce ovlivnit cenu pojištění Standovy motorky v letošním roce? V každém řádku zakroužkuj „Zvýší cenu“, „Sníží cenu“ nebo „Neovlivní cenu“.

Události	Jak může událost ovlivnit cenu Standovy pojistky?
Standa vyměnil svoji starou motorku za mnohem silnější motorku.	Zvýší cenu / Sníží cenu / Neovlivní cenu
Standa přelakoval svoji motorku jinou barvou.	Zvýší cenu / Sníží cenu / Neovlivní cenu
Standa vloni zavínil dvě dopravní nehody.	Zvýší cenu / Sníží cenu / Neovlivní cenu (19)

Je zcela zřejmé, že zadání úloh obsažených ve SCIO testech a testech PISA je nesrovnatelné. Zatímco ve SCIO testech žáci vybírají jednu správnou odpověď z nabídky čtyř možných, v rámci PISA testování se musí žáci vypořádat s několika typy otázek. Na část otázek odpovídá respondent ano/ne či pravdivá/nepravdivá, u další části úloh vybírá jednu správnou odpověď ze čtyř nabízených variant nebo musí sám jednoznačně formulovat odpovědi na položené otázky. K vytvoření správné odpovědi na takovéto zadání je většinou zapotřebí vyřešení několika dílčích kroků a na jejich základě následná formulace závěrů. Tato varianta testu (více typů testových úloh) klade větší nároky na testované osoby.

8 VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI FINANČNÍ GRAMOTNOSTI U DOSPĚLÉ POPULACE

Protože pracovní skupina vytvořená v rámci Národní strategie finančního vzdělávání při své činnosti dospěla k závěru, že na úroveň finanční gramotnosti dospělé populace nejsou kladeny žádné mimořádné specifické nároky, nebude pro ni z tohoto důvodu vytvořen samostatný Standard finanční gramotnosti. Úroveň znalostí a dovedností nezbytných v oblasti finanční gramotnosti pro dospělé odpovídá zcela úrovni finanční gramotnosti vymezené standardem pro žáky SŠ.

Je otázkou, zda byla při přijímání tohoto závěru, zohledněna skutečnost, že část dospělé populace v České republice nemá středoškolské vzdělání a především nemá dostatečné znalosti v základních oborech. Tyto nedostatečné znalosti často souvisejí s nízkou úrovní jejich schopností. Finanční gramotnost je velmi úzce propojena s ostatními částmi funkční gramotnosti, kterými jsou například čtenářská gramotnost nebo matematická gramotnost. Při nedostatečné úrovni těchto navazujících gramotností není možné dosáhnout požadované úrovně ani u finanční gramotnosti. Řečeno velmi zjednodušeně, na špatných základech nelze vybudovat nic kvalitního a stabilního. Jestliže se bude při finančním vzdělávání dospělých postupovat podle Standardu finanční gramotnosti pro žáky SŠ, nebudou provedeny potřebné úpravy obsahu a nebudou upraveny očekávané výstupy v získaných znalostech a dovednostech, nebude mít finanční vzdělávání očekávaný efekt, kterým je prokazatelné zvýšení úrovně finanční gramotnosti obyvatelstva. V podstatě se nebude jednat o ucelené finanční vzdělávání, ale spíše o formu „finančního výcviku“, který má jen omezený přínos pro cílovou skupinu. „Nacvičené chování“ totiž funguje pouze při udržování modelových podmínek, protože při jakýchkoliv změnách podmínek nejsou proškolené osoby schopny reagovat na nově vzniklé okolnosti, nebyla jim totiž předána schopnost aplikace znalostí v konkrétní situaci a možnost vlastního úsudku.

Dalším a určitě nezanedbatelným problémem je u finančního vzdělávání dospělých celkový požadovaný rozsah vzdělávání. K dosažení cílů vytčených ve Standardu finanční gramotnosti pro žáky SŠ je nutné postupovat systematicky a dlouhodobě. Vzhledem ke skutečnosti, že dospělí už nenavštěvují povinně školu, je možné je vzdělávat pouze prostřednictvím různých forem kurzů (prezenční, distanční, e-learningové atd.). Ty jsou však obvykle finančně nákladné a „někdo“ je musí zaplatit. Ty osoby, pro které jsou prioritně ur-

čeny, však mají často sami finanční problémy a nemohou si dovolit investovat do vzdělání, které je pro ně sice přínosné, ale až ve střednědobém či spíše dlouhodobém časovém horizontu. A varianta, že se podaří náklady spojené s finančním vzděláváním dospělé populace pokrýt v rámci jednotlivých projektů financovaných z dotačních titulů, není vzhledem k současnému stavu ekonomiky reálná. Tato možnost je v současnosti a bude i v budoucnu využitelná pouze při proškolení vybraných specifických cílových skupin. Z výše uvedených skutečností jednoznačně vyplývá, že vzdělávání dospělých v oblasti finanční gramotnosti může mít obdobný obsah a podobné cíle z hlediska dosažených znalostí a dovedností jako stejně zaměřené vzdělávání u žáků SŠ, ale musí být zvolen zcela odlišný přístup k jeho provádění.

Finanční gramotnost a systém vzdělávání finanční gramotnosti je v České republice teprve na začátku dlouhého procesu vytváření a ověřování zvoleného postupu. Prováděná měření úrovně finanční gramotnosti ukazují, že povinné zavedení finanční gramotnosti do RVP základních a středních škol zlepší v budoucnu úroveň finanční gramotnosti v České republice. Děti budou považovat osvojené znalosti a dovednosti z oblasti finanční gramotnosti za běžnou součást každodenního života.

Vývoj úrovně finanční gramotnosti u současné dospělé populace nelze jednoznačně odhadnout a to především s přihlédnutím k výše uvedeným informacím.

Měření úrovně finanční gramotnosti u dospělých tvoří zcela samostatnou specifickou kapitolu. Problematika systematického finančního vzdělávání celé dospělé populace není ještě zcela dořešena. Výsledky výzkumy veřejného mínění na téma finanční gramotnosti mohou být rozporuplné. Věrohodnost takových výzkumů je ovlivněna řadou faktorů. Nejdůležitějším jsou následující skutečnosti:

- současný systém vzdělávání finanční gramotnosti dospělých není schopen zabezpečit celé cílové skupině stejný přístup k finančnímu vzdělávání a je zřejmé, že pokud budou respondenty výzkumu osoby, které prošly tímto vzděláváním, jejich postoje budou výrazně jiné než u osob, které se žádného vzdělávání neúčastnily.
- další nezanedbatelnou skutečností je velmi rozdílná úroveň funkční gramotnosti u dospělých osob (především čtenářské, matematické a informační).

Prozatím byly výzkumy uskutečněny v roce 2007 a 2010 společností STEM/MARK. S výsledky šetření je možné se seznámit na www.mfcr.cz.

Citace

- (1) UNESCO, 1958, s. 16
- (2) PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. Pedagogický slovník, 2008, s. 42
- (3) PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. Pedagogický slovník, 2008, s. 147
- (4) <http://www.msmt.cz/vzdelavani/system-budovani-financni-gramotnosti-na-zakladnich-a-strednich> (dokument ke stažení: Systém finanční gramotnosti)
- (5) MFČR Národní strategie finančního vzdělávání, 2010 s. 11
- (6) Rámcový vzdělávací program, 2006, s. 29
- (7) PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. Pedagogický slovník, 2009, s. 129, 130
- (8) JAKEŠ, P. A KOL. Finanční gramotnost pro 2. stupeň základní školy – Pracovní sešit II. Hospodaření domácnosti, 2011, s. 26
- (9) SKOŘEPOVÁ, E. O penězích a hospodaření s Kačkou a Filipem – Finanční gramotnost pro 1. – 3. třídu ZŠ, 2010, s. 49
- (10) JAKEŠ, P. A KOL. Finanční gramotnost pro 2. stupeň základní školy – Pracovní sešit II. Hospodaření domácnosti, 2011, s. 31
- (11) SKOŘEPOVÁ, E. O penězích a hospodaření s Kačkou a Filipem – Finanční gramotnost pro 1. – 3. třídu ZŠ, 2010, s. 23
- (12) MFČR Národní strategie finančního vzdělávání, 2010 s. 1
- (13) JAKEŠ, P. A KOL. Finanční gramotnost pro 1. stupeň základní školy – Pracovní sešit, 2011, s. 12
- (14) SKOŘEPOVÁ, E. O penězích a hospodaření s Kačkou a Filipem – Finanční gramotnost pro 1. – 3. třídu ZŠ, 2010, s. 24
- (15) SKOŘEPOVÁ, E. O penězích a hospodaření s Kačkou a Filipem – Finanční gramotnost pro 1. – 3. třídu ZŠ, 2010, s. 23
- (16) JAKEŠ, P. A KOL. Finanční gramotnost pro 2. stupeň základní školy – Pracovní sešit I. Peníze, 2011, s. 18
- (17) JAKEŠ, P. A KOL. Finanční gramotnost pro 2. stupeň základní školy – Pracovní sešit I. Peníze, 2011, s. 18
- (18) <http://www.scio.cz/skoly/gramotnosti/ukazka.asp?ac=679372015>

(19) [http://www.csicr.cz/cz/O-nas/M-setreni/PISA/Priklady-uloh-z-financi-gramotnosti\(přiloha ke z tažení\)](http://www.csicr.cz/cz/O-nas/M-setreni/PISA/Priklady-uloh-z-financi-gramotnosti(přiloha%20ke%20z%20tažení))

II. PRAKTICKÁ ČÁST

9 TĚMA : NAKUPUJEME, ZPRACOVANÉ VE VLASTNÍ UČEBNICI A UČEBNÍCH POMŮCKÁCH

Učebnice Finanční gramotnost pro 1. stupeň základní školy od P. Jakeše a publikace O penězích a hospodaření s Kačkou a Filipem od E. Skořepové jsou zpracovány v souladu se Standardem finanční gramotnosti pro 1. stupeň ZŠ. I když autoři respektují skutečnost, že děti v tomto věku chápou ekonomické vztahy velmi omezeně, způsob sdělování informací o penězích a způsobech nakládání s nimi tomu v mnoha ohledech neodpovídá. Nabízené texty jsou v mnoha případech příliš odborné a odtržené od běžného dětského světa. Získané znalosti a dovednosti pak nejsou dítěti vlastní, nedokáže je ve svém životě aplikovat. To je hlavním důvodem, proč jsem se rozhodla v praktické části bakalářské práce vytvořit text učebnice.

9.1 Text učebnice

Peníze a nakupování patří k našemu každodennímu životu. Každý z vás už měl u sebe peníze a každý byl určitě v obchodě nakupovat, a to sám nebo s maminkou, babičkou či kamarádem.

Třeba zrovna dnes ráno, když šla vaše spolužačka Viktorka do školy, tak se cestou zastavila v pekárně na náměstí a koupila si tam na svačinu svůj oblíbený koláč.

Ptáte se, jak to udělala? No přece jednoduše, šla do pekárny, hezky pozdravila, usmála se na paní prodavačku a řekla, že chce svůj oblíbený koláč s meruňkami. Prodavačka dala koláč do sáčku a podala jej Viktorce, ta poděkovala a z obchodu odešla. Určitě to tak bylo? Nezapomněla Viktorka na něco důležitého? Jistěže zapomněla. Zapomněla na placení, na peníze, které musí mít každý, kdo jde nakupovat, u sebe.

Takže jak to mělo vypadat? Viktorka šla ráno do školy a měla u sebe pět korun. Cestou se zastavila v pekárně na náměstí, aby si koupila svůj oblíbený koláč s meruňkami, který stojí dvanáct korun. Když vešla dovnitř, hezky pozdravila paní prodavačku a řekla jí, že chce koláč s meruňkami. Paní prodavačka jí ho zabalila do sáčku. Viktorka dala paní prodavačce svých pět korun a s koláčem odešla spokojeně do školy. Udělala to tentokrát Viktorka správně, co myslíte? Na první pohled se zdá, že ano. Správná odpověď je ale NE. A proč? Protože Viktorka měla u sebe málo peněz. Když mám málo peněz, nemůžu si koupit, co

chci, ale jen to na co mi peníze stačí. Pokud nemám dostatek peněz, nikdo mi zboží neprodá. Takže jak to má Viktorka udělat, aby si mohla oblíbený koláč koupit? No přece zcela jednoduše, Viktorka musí mít u sebe dostatek peněz a pak si může svůj oblíbený koláč koupit.

Takže Viktorčin příběh už naposledy a správně. Viktorka šla ráno do školy a měla u sebe dvanáct korun. Cestou se zastavila v pekárně na náměstí, aby si koupila svůj oblíbený koláč s meruňkami. Vešla do pekárny, hezky pozdravila paní prodavačku a řekla jí, že chce koláč s meruňkami, který stojí dvanáct korun. Paní prodavačka jí ho dala do sáčku, Viktorka zaplatila dvanáct korun a s koláčem odešla spokojeně do školy. Hurá, konečně to bylo správně.

Co je potřeba si z příběhu zapamatovat?

Když jdu nakupovat, musím mít s sebou dostatek peněz.

A co když mám peněz více? Vadí to? Odpověď na tuto otázku určitě znáš. Nevadí, protože paní prodavačka přebývající peníze vždycky vrátí. Takže když se my vrátíme k Viktorce. Jak bude to vypadat v pekárně, když Viktorka zaplatí za svůj koláč dvacetikorunou? Paní prodavačka podá Viktorce koláč, Viktorka zaplatí dvaceti korun a paní prodavačka jí ještě osm korun vrátí. A proč zrovna osm korun? Když od dvaceti korun, které Viktorka má, odečteš dvanáct korun, které zaplatí za koláč s meruňkami, zůstane ještě osm korun. To už umíš dávno spočítat. Za ty si Viktorka koupí nějakou dobrotu příště nebo až přijde ze školy domů, tak je vhodí do pokladničky, ve kterém má své úspory.

Co je potřeba si z příběhu zapamatovat?

Když zaplatím více než je cena kupovaného výrobku, rozdíl mezi zaplacenými penězi a cenou výrobku, dostanu vrácen zpět.

Často se lidem stává, že mají peněz méně než na nákup potřebují. Co můžu v takovém případě dělat? Můžou si vůbec něco koupit? Samozřejmě že můžu, ale musí to být něco levnějšího, na co mi peníze budou stačit. Když se vrátíme k Viktorce a jejímu pokusu nakupovat v pekárně s pěti korunami. Jak bude vypadat, dokážeš doplnit její příběh?

.....

.....
.....
.....

Vidíš, jak jsi to hezky zvládl a teď si budeš určitě pamatovat:

Když jdu nakupovat a mám málo peněz, můžu si koupit jen tolik zboží, na které mi peníze stačí.

Pokud jsi porozuměl všemu, co Viktorka cestou do školy dělala a poučil jsi se z jejího příběhu, budou následující úkoly pro tebe jednoduché. Zkus na ně odpovědět co nejlépe.

Náměty k opakování:

1. Kdo u vás doma nejčastěji nakupuje?
2. Chodíš někdy sám nakupovat? Pokud ano, co nakupuješ?
3. Potřebuješ k nakupování peníze?
4. Vyjmenuj mince a bankovky, které znáš?
5. Viktorka má u sebe deset korun. Velká zmrzlina stojí osmnáct korun. Může si ji koupit?
6. Kolik peněz vrátí paní prodavačka Viktorce, když zaplatí za zmrzlinu, která stojí osmnáctkorun, dvacetikorunou?

Při zpracování textu učebnice jsem se řídila zásadami Ot. Burešové, učitelky pokusné školy, které byly uveřejněny v knize Stanislava Vrány *Základy nové školy* výsledky práce českých pokusných škol vydané v roce 1946. I když se jedná o zásady vytvořené v první polovině 20. století, lze je využívat i v současné praxi.

Text učebnice je napsán tak, aby odpovídal dosaženému stupni psychologického vývoje dítěte. Při sdělování nových informací jsem vycházela především z psychologie dítěte J. Piaget a jeho charakteristiky předoperačního období. Dále jsem se snažila učební látku navázat na každodenní dětskou praxi, protože tím se učivo dětem přibližuje a usnadní se tak jeho pochopení. Text je psán dětem srozumitelným slohem. Zařazení stručného shrnutí a opakovacích otázek do textu bylo cílené, protože usnadňuje zapamatování probíraného učiva.

Pro výklad nových pojmů jsou zvolila heuristický přístup. Záměrem textu je, aby žáci sami došli k požadovanému závěru a dokázaly samostatně nebo s pomocí ostatních spolužáků či učitele formulovat jednoduchý závěr. Takto získaná znalost je totiž dětmi přijímána jako vlastní, lépe si ji pamatují a snadněji uplatňují ve svém životě.

9.2 Pracovní list

Úkolem pracovního listu je nejen procvičit nově získané znalosti, ale především dát dětem impuls k tomu, aby to co se ve škole naučily, vyzkoušely i v mimoškolní praxi.

9.2.1 Zadání pracovního listu na téma Nakupujeme

1.

Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavače dáš dvoustet korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí?

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechna kolečka musí být vyplněné.

○	○	○	○	○	○
○	○	○	○	○	
○	○	○	○		

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

.....
.....

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

.....

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	?
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	?
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	?

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka?.....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku, která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

.....
.....

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? Napiš možný postup

.....
.....
.....

9.2.2 Charakteristika jednotlivých úkolů pracovního listu

Vypracování úkolu č. 1 v pracovním listu je založeno především na matematických dovednostech, které odpovídají rozsahu získaných znalostí u žáků 3. třídy základní školy. Žák se tak

seznamuje s praktickým využitím této matematické dovednosti. Kromě běžné aplikace odčítání je po dítěti požadován ještě rozklad konkrétní vypočtené hodnoty na dílčí částky. Pro názornost a zjednodušení celého úkolu je předem určen počet částek, které mají být součástí výsledné hodnoty. Žák nehledá všechny možné varianty řešení, ale pouze ty, které odpovídají konkrétnímu zadání.

Vypracování úkolu č. 2 není založeno pouze na matematických dovednostech žáka. Odčítání mezi částkou, kterou má dítě k dispozici a částkou, kterou zaplatí za vybranou věc, je pouze doplňkovou dovedností. Prioritní je v tomto případě uvědomění si skutečnosti, že danou věc lze pořídit na různých místech obvykle za různé ceny. Kromě tohoto zjištění je pro dítě důležité se naučit různé ceny téhož zboží porovnat ve smyru větší nebo menší (dražší a levnější) a rozhodnout se pro konkrétní řešení.

Děti na konci předoperačního stádia by podle J. Piageta měly být schopné si již uvědomovat hodnotu věcí a případně se v jednoduchých situacích rozhodovat, zda si koupí nabízenou věc levněji či nikoliv. V rozhodování dětí o ceně zboží však prioritní roli hraje touha dítěte danou věc vlastnit, popř. rodinné prostředí. Názory dětí na ekonomickou realitu a způsobů jejich rozhodování se totiž s věkem mění.

Vypracování úkolu č. 3 je založeno především na matematických dovednostech. Úkol je složen z několika dílčích částí, které na sebe navzájem navazují. Proto pokud se dítě dopustí chyby již v první části úkolu nemůže následně dojít ke správnému řešení všech navazujících částí.

V úkolu č. 4 je kladen důraz především na schopnost žáka posoudit vzniklou situaci v širším kontextu. Kromě matematických úvah se musí také rozhodnout, jak získají potřebné peníze. Zda budou pasivně čekat, až si na danou věc ušetří z kapesného nebo se naopak aktivně zapojí do získání potřebných peněžních prostředků, a to například „vlastním výdělkem“ za vykonanou práci (primitivní dětská představa o mzdě) nebo žádostí o mimořádný příspěvek od ostatních členů rodiny či si peníze půjčí.

Jednotlivé úkoly vycházejí z dětské praxe, ukazují dětem, že jednotlivé znalosti získané ve škole jsou použitelné v každodenním životě a usnadňují zapamatování si probíraného učiva.

9.3 Hodnocení učebnicového textu a vypracovaného pracovního listu

Práce s textem kapitoly s názvem Nakupujeme z učebnice finanční gramotnosti určené pro 3. třídu ZŠ byla vyzkoušena v rámci jedné vyučovací hodiny, a to ve dvou paralelních třídách s celkovým počtem žáků 42. Pracovní listy byly zpracovány jako samostatná práce v následující hodině, ve které se stávající znalosti upevňovaly formou procvičování a opakování. Celkem bylo odevzdáno 29 vyplněných pracovních listů.

9.3.1 Poznatky z práce s učebnicovým textem ve výuce

V hodině zaměřené na výuky finanční gramotnosti se děti aktivně zapojovaly do všech připravených činností. Práce s textem učebnice (především jeho čtení, odpovědi na otázky s ním související) zabrala velkou část vyučovací hodiny (zhruba 30 minut). Při práci s textem, bylo zcela zřejmé, že děti po prvním čtení sdělovanému obsahu textu rozumí. Někteří žáci se s Viktorkou naprosto ztotožnili a připojovali k textu poznámky o tom, jak a kde kupují svačinu oni. Tím, že je modelová situace se spolužačkou Viktorkou uvedena nejprve chybně a postupně je celá znovu zopakována a doplňována o nové skutečnosti, byly děti více vtaženy do obsahu sdělovaného, a na závěr práce s textem byly samy schopné zjednodušeně formulovat některé dílčí závěry, např. když jdu nakupovat, musím mít s sebou dostatek peněz. Neustálým opakováním Viktorčina příběhu si uvědomily, že se s podobnými situacemi a činnostmi již ve svém životě setkaly.

Obsah a způsob zpracování textu učebnice se ve výuce osvědčil. Pro jeho skutečné praktické využití při výuce o nakupování je nutné jej doplnit ještě o vhodné ilustrace. Kromě obrázku Viktorky a pekárny, do které chodí, by měly být v textu umístěny i obrázky typu zboží s cenovkami, mincí jejichž úhrnná hodnota je dvanáct korun, popř. všech mincí, které jsou v ČR v současné době v platnosti. Grafická úprava učebnice je u této věkové kategorie velmi důležitá. Děti se s ní musí ztotožnit.

9.3.2 Poznatky z práce s pracovním listem ve výuce

V pracovním listu, který navazuje na text učebnice a další znalosti, které mají žáci 3. třídy ZŠ, byly zahrnuty čtyři úkoly. Tři z nich se vztahovaly přímo ke kapitole učebnice s názvem Nakupujeme, čtvrtý úkol byl specifický.

Z odevzdaných vypracování jednoznačně vyplynulo, že:

- **děti správně chápou nutnost mít dostatek peněz při nakupování** (psychologický aspekt chápání hodnoty a peněz),
- **vědí, že bez peněz se nakupovat nedá** (společenská zkušenost),
- **umí správně rozlišit mezi levnějším s dražším zbožím** (psychologický aspekt chápání hodnoty zboží a matematická dovednost),
- **umí spočítat cenu vícepoložkového nákupu** (matematická dovednost),
- **umí vypočítat, kolik peněz jim má prodavačka vrátit** (matematická dovednost).

Při vyhodnocování jednotlivých pracovních listů bylo nutné si uvědomit, že správné odpovědi lze vyhodnotit pouze u čistě matematických zadání, ostatní úkoly nemají správná řešení. Jakékoliv řešení takového úkolu musí být posuzováno pouze v širším kontextu a až následně vyhodnoceno jako řešení vhodné či nikoliv.

Problémy, které se při zpracování jednotlivých úkolů vyskytly, nesouvisely matematickými dovednostmi, protože na tyto úkoly odpověděla většina žáků správně, ale především vyjadřovacími schopnostmi dětí a **obtížnou formulací argumentace** ve slovních odpovědích na některé otázky. Např. u otázky „Kde si čokoládu koupíš a proč?“ se jen u jednoho dítěte objevila otázka zhodnocení možné kvality čokolády. Všechny ostatní děti si chtěly koupit čokoládu v obchodě jen z toho důvodu, že je tam levnější. To dokumentuje omezenou schopnost dětí chápat v tomto věku ekonomickou realitu v širších souvislostech. Na tuto skutečnost poukazuje řada uskutečněných výzkumů zaměřených na ekonomické chování dítěte. Děti měly překvapivě problémy i v **kombinaci jednotlivých mincí** při vyjádření určité konkrétní hodnoty a určitého počtu mincí. Tyto nedostatky mohou mít celou řadu příčin, jednou z nich může být nedostatečná zkušenost s danou činností.

Obsah pracovního listu je svou obtížností přiměřený textu učebnice a věku žáků. Pro rozvoj a upevnění dovedností typu obtížné formulace argumentů nebo kombinace mincí pro

vyjádření konkrétní hodnoty, se kterými byly v pracovních listech problémy, bych doporučovala více procvičovat v jednotlivých dílčích částech výuky, a to především formou skupinové práce přímo v hodině. Je nutné si však uvědomit, že rozvoj a upevňování těchto dovedností, není prioritním úkolem výuky finanční gramotnosti ale jiných vyučovacích předmětů.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo poskytnout souhrnné informace o současném stavu vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti a vytvoření ukázky možného přístupu ke zpracování učebních textů a učebních pomůcek.

V teoretické části bakalářské práce jsem se nejprve zabývala vymezením definice gramotnosti. Uvedla jsem základní definici gramotnosti jako takové a podrobněji jsem se zabývala vymezením funkční gramotnosti. Dále jsem shrnula informace o základních dokumentech, které přijala vláda ČR v souvislosti s budováním systému finančního vzdělávání a zvyšováním úrovně finanční gramotnosti v ČR. Tyto dokumenty určují základní požadavky kladené na finanční vzdělávání v ČR, a to co do rozsahu tak úrovně očekávaných kompetencí. Z dokumentů, které byly v souvislosti s posílením finanční gramotnosti přijaty, jednoznačně vyplývá, že je pro občana žijícího v demokratické společnosti nezbytné, aby se uměl sám orientovat v problematice financí. Současná společnost klade podstatně vyšší nároky na běžného občana a jeho odpovědnost za přijímaná rozhodnutí. Tak jako se dříve považovalo za samozřejmost, že umí člověk číst a psát, tak se v současnosti bere za zcela samozřejmé, že každý rozumí financím a na základě těchto znalostí se kvalifikovaně rozhoduje.

Protože praxe ukázala, že znalosti z oblasti financí se získávají průběžně po celý život, je důležité již od dětství si osvojovat správné návyky v této oblasti. Proto bylo rozhodnuto, že finanční vzdělávání bude probíhat ve dvou základních rovinách. Jednou rovinou je finanční vzdělávání dětí a mládeže v rámci školní docházky a druhou rovinou je finanční vzdělávání dospělých. Protože každá z těchto cílových skupin má svá specifika, není možné k jejich finančnímu vzdělávání přistupovat stejným způsobem.

Začlenění finančního vzdělávání dětí a mládeže do běžné školní výuky umožňuje dětem systematicky získávat potřebné kompetence. V dospělosti budou tyto znalosti a dovednosti již jen udržovány a aktualizovány. Za normy finančního vzdělávání, které určují rozsah a očekávané výstupy, se považují Standardy finanční gramotnosti. U středních škol byly tyto normy již povinně zapracovány do rámcových vzdělávacích programů a u základních škol je implementace naplánována v nejbližším možném termínu. K tomu, aby bylo možné dosáhnout očekávaných výstupů, je nutné zabezpečit především kvalifikovanou výuku a ta souvisí nejen s osobností pedagoga, ale také s úrovní učebnic, učebních materiálů a pomůcek, které jsou při výuce používány. Vzhledem ke skutečnosti, že finanční gramotnost není

a pravděpodobně ani v budoucnu nebude samostatným předmětem, zvyšují se nároky na učitele těch předmětů, do kterých bylo finanční vzdělávání začleněno. V praxi to jednoznačně znamená nutnost rozšíření kvalifikace učitelů o nový obor. Za těchto podmínek by mělo být samozřejmostí, že je pro výuku zpracován dostatek kvalitních učebnic, metodických příruček a učebních pomůcek, které lze použít. Ve své bakalářské práci jsem shromáždila informace o v současné době dostupných učebnicích finanční gramotnosti určených pro základní a střední školy. Zjistila jsem, že učebnic zabývajících se finanční gramotností na jednotlivých stupních základních a středních škol je již několik pro každý stupeň. Ale jen velmi málo z nich bylo označeno Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR za vhodné pro zápis do seznamu učebnic. Dále jsem zjistila, že všechny učebnice a cvičebnice jsou určeny souhrnně pro výuku hned v několika ročnících základní nebo střední školy, a přitom nejsou uvnitř rozděleny podle jednotlivých ročníků školy, ale pouze podle témat.

U učebnic určených pro střední školy nemá tato skutečnost žádný podstatný vliv na kvalitu výuky. Domnívám se však, že u učebnic určených pro 1. a 2. stupeň základní školy, to není zcela v pořádku. Především u dětí ve věku mezi 6 a 10 rokem života dochází k výraznému vývoji v chápání ekonomických jevů a souvislostí, proto nemůže být stejný učební text určen žákovi v 1. třídě a zároveň v 5. třídě. Z dostupných materiálů je zcela zřejmé, že maximální pozornost se při vytváření učebních pomůcek a dalších výukových materiálů při výuce finanční gramotnosti věnuje žákům středních škol a následně pak žákům 2. stupně ZŠ. Pro děti do 10 let je takovýchto podpůrných výukových materiálů minimum. Proto jsem v praktické části této bakalářské práce vytvořila text kapitoly s názvem „Nakupujeme“ pro 3. ročník základní školy a pracovní list, který je určen k ověření získaných znalostí z textu učebnice. Vhodnost textu učebnice i obsahu pracovního listu jsem si ověřila přímo ve výuce ve dvou 3. třídách ZŠ. Tím byl splněn i cíl mé bakalářské práce stanovený pro její praktickou část.

Na základě získaných teoretických znalostí a vlastních zkušeností s výukou jsem dospěla k závěru, že základ systému finančního vzdělávání, který povede ke zlepšení úrovně finanční gramotnosti v ČR, byl již vybudován a do budoucna je nutné se zaměřit na zpracování kvalitních učebnic a metodik, které pomohou zvýšit celkovou efektivitu finančního vzdělávání.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1]. EYR, L.: EYR, R. *Jak naučit děti hodnotám*. Praha: Portál, 2007, ISBN 978-80-7367-275-1.
- [2]. HESOVÁ, A.: ZELENDOVÁ, E. *Finanční gramotnost ve výuce*. Praha: Národní Ústav pro vzdělávání, divize VÚP, 2011, ISBN 978-80-86856-76-6.
- [3]. HUBINKOVÁ, Z. A KOL. *Psychologie a sociologie ekonomického chování*. Praha: Grado, 2008, ISBN 978-80-247-1593-1.
- [4]. KLÍNSKÝ, P.: CHROMÁ, D. *Finanční gramotnost – úlohy a metodika*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2009, ISBN 978-80-87063-26-2.
- [5]. KLÍNSKÝ, P.: CHROMÁ, D.: TESAŘOVÁ, S.: JANÁK, M. *Finanční gramotnost obsah a příklady z praxe*, Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2008, ISBN 978-80-87063-13-2.
- [6]. LANIADO, N. *Děti a peníze*, Praha: PORTÁL, 2002, ISBN 80-7178-671-3.
- [7]. RABUŠICOVÁ, M. *GRAMOTNOST: Staré téma v novém pohledu*, Brno: Masarykova univerzita. Filozofická fakulta, Georgetown, 2002, ISBN 80-210-2858-0.
- [8]. PRŮCHA, J.: WALTEROVÁ, E.: MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-416-8.
- [9]. JAKEŠ, P. a KOL. *Finanční gramotnost pro 1. stupeň základní školy – učebnice*, Praha: Fortuna, 2011, ISBN 978-80-7373-087-1.
- [10]. JAKEŠ, P. a KOL. *Finanční gramotnost pro 1. stupeň základní školy – Pracovní sešit*, Praha: Fortuna, 2011, ISBN 978-80-7373-088-8.
- [11]. SKOŘEPOVÁ, E. *O penězích a hospodaření s Kačkou a Filipem – Finanční gramotnost pro 1. – 3. třídu ZŠ*, Praha: Fragment, 2010, ISBN 978-80-253-1123-3.
- [12]. SKOŘEPA, M.: SKOŘEPOVÁ, E. *Finanční a ekonomická gramotnost pro základní školy a víceletá gymnázia: pracovní sešit 1*, Praha : Scientia, 2008, ISBN 978-80-86960-41-8.
- [13]. SKOŘEPA, M.: SKOŘEPOVÁ, E. *Finanční a ekonomická gramotnost pro základní školy a víceletá gymnázia: pracovní sešit 2*, Praha : Scientia, 2008, ISBN 978-80-86960-42-5.

- [14]. JAKEŠ, P. A KOL. *Finanční gramotnost pro 2. základní školy – Učebnice*, Praha: Fortuna, 2011, ISBN 978-80-7373-089-5.
- [15]. JAKEŠ, P. A KOL. *Finanční gramotnost pro 2. stupeň základní školy – Pracovní sešit I. Peníze*, Praha: Fortuna, 2011, ISBN 978-80-7373-090-1.
- [16]. JAKEŠ, P. A KOL. *Finanční gramotnost pro 2. stupeň základní školy – Pracovní sešit II. Hospodaření domácnosti*, Praha: Fortuna, 2011, ISBN 978-80-7373-091-8.
- [17]. JAKEŠ, P. A KOL. *Finanční gramotnost pro 2. stupeň základní školy – pracovní sešit III. Finanční produkty*, Praha: Fortuna, 2011, ISBN 978-80-7373-092-5.
- [18]. NAVRÁTILOVÁ, P. *Finanční gramotnost – učebnice žáka*. Praha: Computer Media, 2011, ISBN 978-80-7402-106-0.
- [19]. NAVRÁTILOVÁ, P. *Finanční gramotnost – učebnice učitele*. Praha: Computer Media, 2012, ISBN 978-80-7402-107-7.
- [20]. SYSLOVÁ, B.: HÁŠA, M.: OUPIC, M. *Tajný Deník Barborky Syslové aneb Cesta k finanční samostatnosti*. Praha: Profess Consulting, 2008, ISBN 978-80-7259-034-6.
- [21]. Chromá, D.: Klínský, P.: Munch, O. *Ekonomika: Ekonomická a finanční gramotnost pro střední školy*, Praha: Eduko, 2010, ISBN 978-80-87204-21-4.
- [22]. SKOŘEPA, M.: SKOŘEPOVÁ, E. *Finanční a ekonomická gramotnost pro základní školy a víceletá gymnázia: manuál pro učitele pracovní sešit 2*, Praha: Scientia, 2008, ISBN 978-80-86960-40-1.
- [23]. KAŠOVÁ, J. Čtenářská gramotnost – nástroj gramotnosti finanční. *Řízení školy*. 2011, č. 2, s. 34-36. ISSN. .
- [24]. ISTENČIN, L. Učitelé a děti se učí „rozumět penězům“. *Řízení školy*. 2011, č. 7, s. 36-37. ISSN 1214-8679.
- [25]. ODVÁRKO, O.: ROBOVÁ, J. Nebezpečí finanční ngramotnosti. *Matematika, fyzika, informatika*. 2009/2010, č. 19, s. 449-456. ISSN 1210-1761.
- [26]. RATHOUSKÁ GRMELOVÁ, E. Analýza zapracování finanční gramotnosti do ŠVP středních odborných škol, Praha: NÚOV, 2010, ISBN 978-80-87063-32-3.
- [27]. *Národní strategie finančního vzdělávání*. Ministerstvo financí ČR. Praha. 2010.

- [28]. *Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách*. Společný dokument Ministerstva financí ČR, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Praha: MF, MŠMT, MPO, 2007.
- [29]. PAVLASOVÁ, T. *Finanční gramotnost na 1. stupni základní školy*. Brno, 2011. Diplomová práce, Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, Katedra matematiky.
- [30]. RŮŽIČKOVÁ, B. *Finanční gramotnost pro střední vzdělávání*. České Budějovice, 2011. Bakalářská práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky a psychologie.
- [31]. VRÁNA, ST. *Základy nové školy výsledky práce českých pokusných škol*. Brno: Ústřední učitelské nakladatelství a knihkupectví, společnost s r. o., 1946.
- [32]. RIEGEL, K. *Ekonomická psychologie*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007, ISBN 978-80-247-1185-0.
- [33]. PIAGET, J.: INHELDEROVÁ, B. *Psychologie dítěte*. Praha: Portál, s.r.o., 2007, ISBN 978-80-7367-263-8.
- [34]. LEA, S. E. G.: TARPY, R. M.: WEBLEY, P. *Psychologie ekonomického chování*. Praha: Grada a.s., 1994, ISBN 80-85623-93-5.
- [35]. PRŮCHA, J. (ed.) *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál s.r.o., 2009, ISBN 978-80-7367-546-2.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika.
Kč	Korun českých.
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
RVP	Rámcový vzdělávací program.
RVP GVV	Rámcový vzdělávací program gymnaziálního vzdělávání.
RVP SOV	Rámcový vzdělávací program středního odborného vzdělávání.
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program základního vzdělávání.
SŠ	Střední škola.
ŠVP	Školní vzdělávací program.
ZŠ	Základní škola.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1	Vztah mezi funkční, ekonomickou a finanční gramotností	17
Obr. 2	Finanční gramotnost a její struktura	18

SEZNAM TABULEK

- Tab. 1 Počet účastníků soutěže ve finanční gramotnosti I. kategorie.....
- Tab. 2 Počet účastníků soutěže ve finanční gramotnosti II. kategorie.....

SEZNAM GRAFŮ

Graf. 1 Počet účastníků soutěže ve finanční gramotnosti I. kategorie

Graf. 2 Počet účastníků soutěže ve finanční gramotnosti II. kategorie

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI Vyplněné pracovní listy

PŘÍLOHA P I: VYPLNĚNÉ PRACOVNÍ LISTY ŽÁKŮ

Finanční gramotnost

1.

Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvoustet korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81.....*

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

50	10	5	5	10	1
50	10	10	10	1	
50	20	10	1		

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

V obchodě u školy.....
Abych měla peníze.....

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

3,- Kč.....

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8 Kč
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16 Kč
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20 Kč

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí 44,- Kč.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? ne.....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

..... Musím nic neutratit 3 týdny.....
.....

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

..... V pátek přinesu jedničku, v pondělí sáhé a v úterý stejně. Třeba udělám rodičům radost a oni mi dají kapesné!.....

Finanční gramotnost

1.

Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačce dáš dvouset korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81*.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

20	20	10	20	10	1
50	1	10	10	10	
50	20	10	1		

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

..u školy, protože je tam levnější.

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

..zůstane mi 3 Kč.

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	?	8
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	?	16
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	?	20

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí44.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? ..ne.....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

50 týdnů musím šetřit.

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

objednám si to na internetu.

Finanční gramotnost

1.

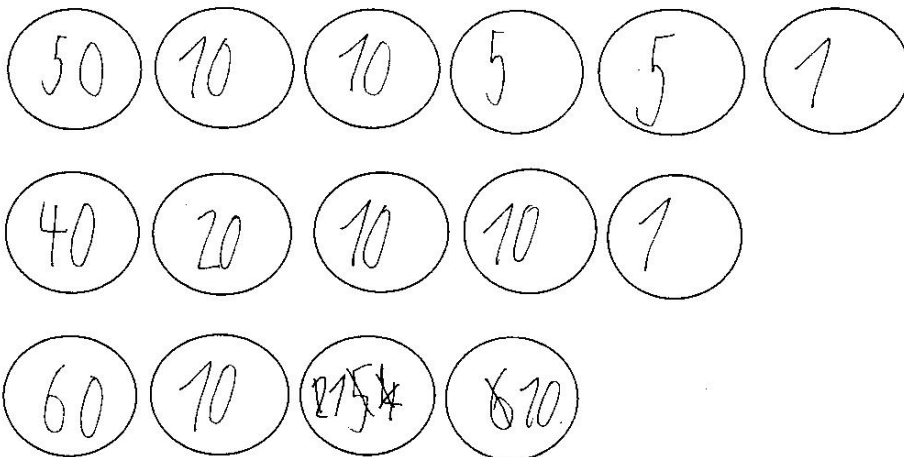
Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81*.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

U obchodu.
.....
Proti 2 Kč boněpři.
.....

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

Zůstane 3 Kč.
.....

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8 Kč
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16 Kč
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20 Kč

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí 44 Kč

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? NE

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

za 3 týdny.....
.....

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

~~Požádat si 3 týdny~~ Pomocí babičku.....
.....
.....

Finanční gramotnost

1.

Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavače dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81.....*

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

20	10	10	10	30	1
10	10	50	10	1	
50	20	10	1		

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

Koupím si čokoládu v obchodě u školy.
Koupím si ji v obchodu u školy protože je to levnější

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

Zůstanou mi po nákupu čokolády 3 Kč.

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí 44 Kč...

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? Ne.....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

za 3 týdny si ušetřím na hračku.....

~~.....~~

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

Pačím si od Babičky a pak jí se vrátím

.....

.....

Finanční gramotnost

1.

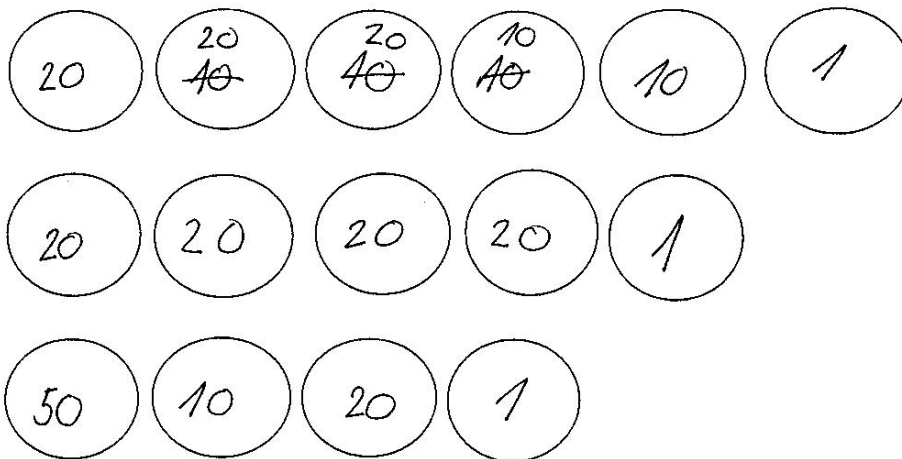
Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvouset korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *..81 Kč..*

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

..obchodu u školy.. protože je levnější..

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

..Po nákupu si zůstane 3 Kč..

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8 Kč
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16 Kč
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20 Kč

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí 44 Kč

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? ... Ne

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

... na hračku si našetřím za 4 týdny

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

... Dostanu 100 Kč za měsíc na mycí nádoby a 100 Kč
za sekání trávníku

Finanční gramotnost

1.

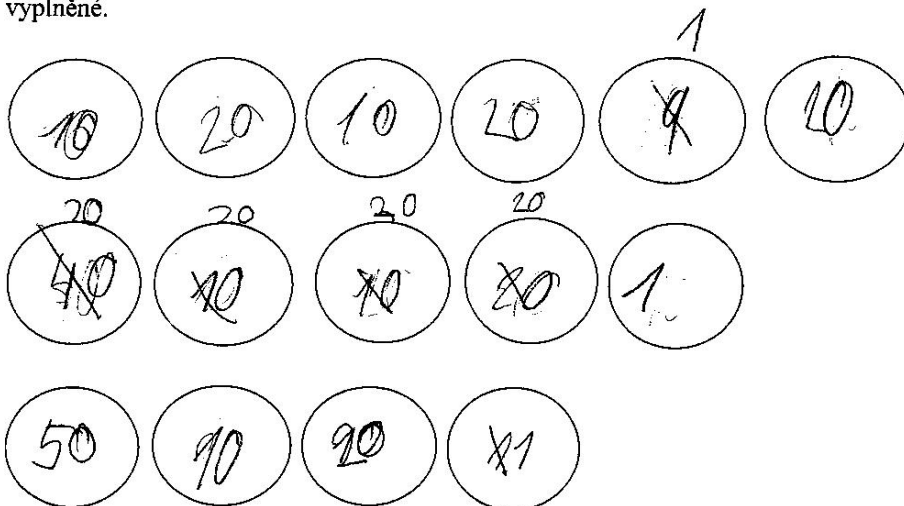
Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81.....* $200 - 119 = 81$

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

..... V obchodě si ji koupím za 17 Kč. Protože to je levnější než v bufetu za 19 Kč.

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

..... Zůstane mi 3 Kč

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20

$$8 + 16 + 20 = 44$$

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí 44 Kč.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? ..ne!.....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

..... Za 3 týdnů $358 + 50 + 50 + 50 = 508$

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

..... Mami někde prodal o pomoc
.....
.....

Finanční gramotnost

1.

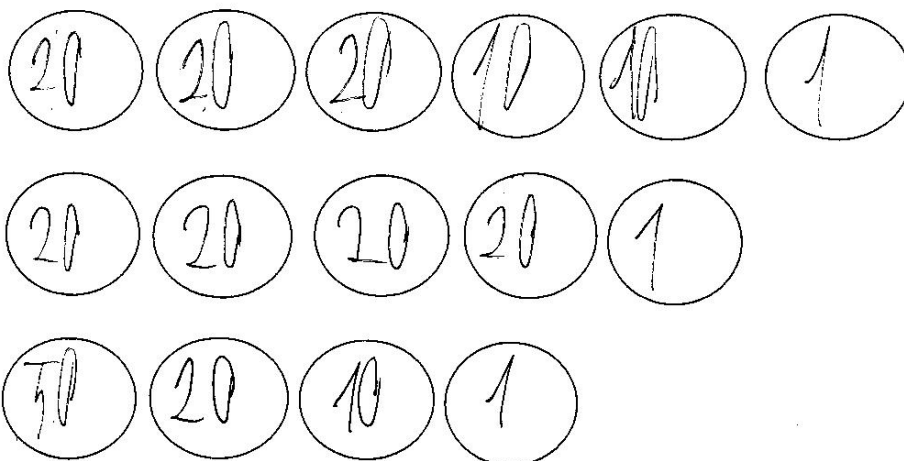
Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81*.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?
Chci si koupit v obchodě protože je levnější

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?
U obchodu mi zůstane peněžence 3 Kč

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8,- Kč
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16,- Kč
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20,- Kč

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí ...44.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? NE.....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

Na hračku si našetřím za 3 týdny.....

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

$$358 + 150 = 508$$

Finanční gramotnost

1.

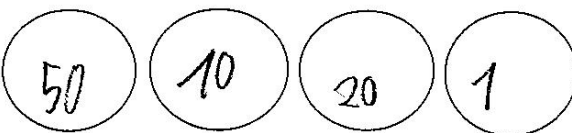
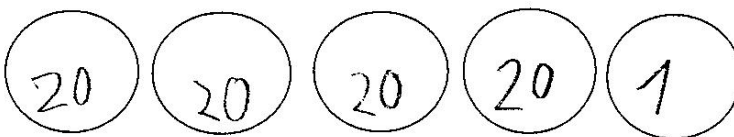
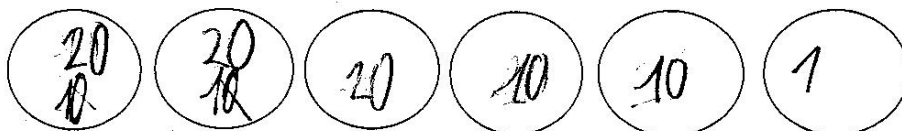
Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvouset korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? ..81.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

..... koupím si čokoládu v obchodě

..... Protože je levnější v 3 Kč

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

..... 3 Kč

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí ...44.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? ..No!.....

4.

V pokladniče máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

..... $358 + 50 + 50 = 508$
.....na hračku našetřím za 2 týdny.....

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

..... $358 + 100 + 42 = 500$
..... $358 + 50 + 42 = 500$
..... $358 + 42 + 50 + 50 = 500$

Povídky

Finanční gramotnost

1.

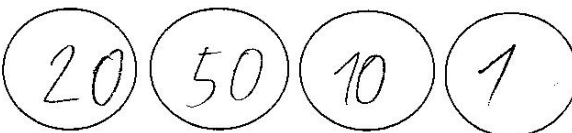
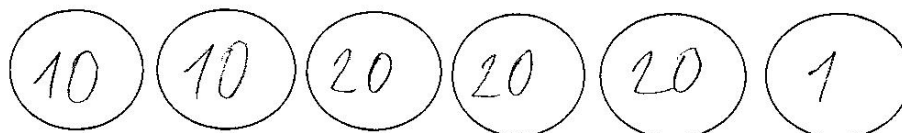
Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81*

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

koupím si ji u školy protože je to levnější 20 - 17 = 3

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

Zůstane mi 3 peníčky

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 7
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí ...38.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? .28.....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

*V pokladničce 358 Kč týden dostáváš 50 Kč
Chceš koupit hračku která stojí 500 Kč*

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

~~358 + 50 = 500 = 700~~ 358 + 50 + 50 + 50 + 50 + 50 + 50 + 50

85 Pořádej někoho o pomoc.

Finanční gramotnost

1.

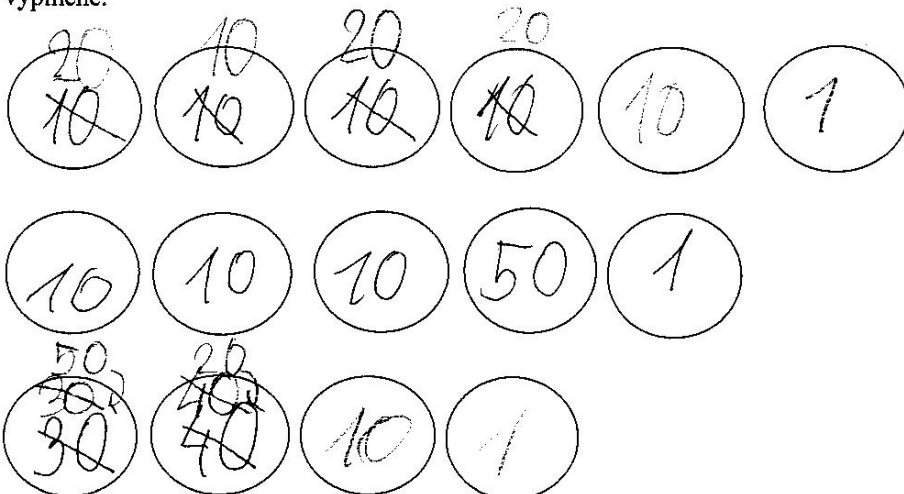
Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? ..81.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč? ✓

Koupím si ji ve školním bufetu protože je tam levnější.

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

Do nákupu mi zůstane 3 Kč.

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8 Kč
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16 Kč
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20 Kč

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí 44 Kč

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? ne, nemám

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

za měsíc tři týdny počkat

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

řeknu si do svého prasečka pro mam. tam stojí 42450 Kč

Finanční gramotnost

1.

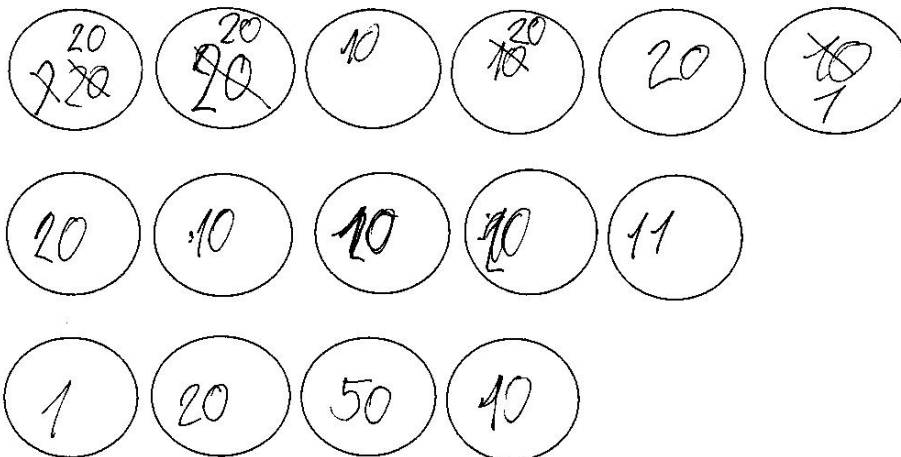
Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí?⁸¹.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč? ✓

...u školy protože to je levnější ✓

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

...3 peníze

STÁČEK

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí ...44.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? *ano*....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

2 týdny.....
.....

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

poprosím maminku aby mi je koupila.....
.....
.....

Finanční gramotnost

1.

$$200 - 119 = 81$$

Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81 Kč.....*

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit? *50 Kč 20 Kč 10 Kč 1 Kč*

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

10	10	50	5	5	1
50	10	10	10	1	
50 10	20	10 20	1 1		

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

U školy si koupím čokoládu, za 17 Kč.....

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

Zůstane mi 3 Kč.....

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí *94 Kč*.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? *NE*.....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

*50 * 10 = 500*
500 - 358 = 142
La desed týdnů si musím koupit hračku

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

Bydru pro tatouk ab mi dá peníze

Finanční gramotnost

1.

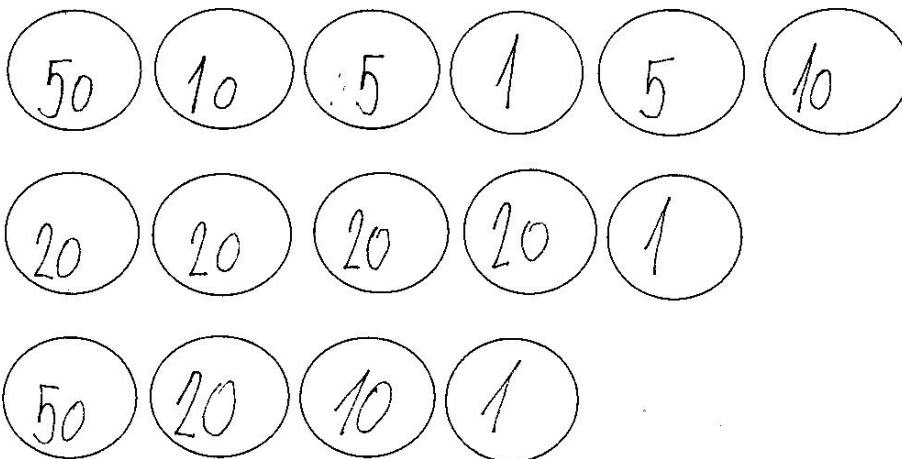
Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačce dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81 Kč*

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

v obchodě u školy protože je tam levnější

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

3 Kč

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? Kč
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? Kč
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? Kč

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí 44 Kč.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? ne.....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

Za 3 týdny.....
.....

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

Tak bych se podívala, jestli není jinde levnější......
.....
.....

$$\begin{array}{r} 358 \\ 358 \\ 50 \\ \hline 408 \end{array} \quad \begin{array}{r} 408 \\ \frac{50}{458} \end{array} \quad \begin{array}{r} 458 \\ 50 \\ \hline 508 \end{array} \quad \begin{array}{r} 508 \\ 50 \\ \hline 558 \end{array} \quad \begin{array}{r} 558 \\ 50 \\ \hline 608 \end{array}$$

Finanční gramotnost

1.

Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavače dáš dvouset korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81*.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

<i>1</i>	<i>1</i>	<i>10</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>1</i>
<i>20</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>1</i>	
<i>50</i>	<i>20</i>	<i>5</i>	<i>1</i>		

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

Čokoládu si koupím u školy protože je levnější.

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

po nákupu mi zůstane 3 Kč.

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	?	8 Kč
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	?	16 Kč
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	?	20 Kč

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí 44.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? ne.....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

Na hračku si má mámě říct, že má 13 týdnů $10 \cdot 50 = 500$
poprosím rodiče, aby mi dali 150 Kč 3 týdnů

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

Radu poprosit, nebo u, a sbrýca, nebo kralina, dědečka

Finanční gramotnost

1.

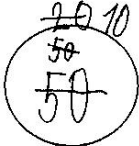

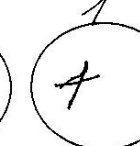
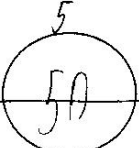
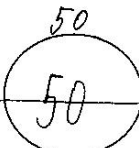

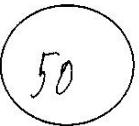
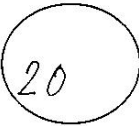
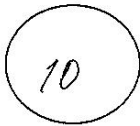
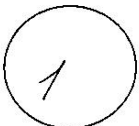
Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81 Kč*

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit? *50, 50, 30, 50, 1*

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

<i>20 10</i> 	<i>50 10</i> 	<i>50</i> 	<i>5</i> 	<i>5</i> 	<i>1</i>
<i>5</i> 	<i>50</i> 	<i>20</i> 	<i>5</i> 	<i>1</i> 	
					

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

U obchodu u školy protože je levnější o 2 Kč

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

3 Kč

Imada

Finanční gramotnost

1.

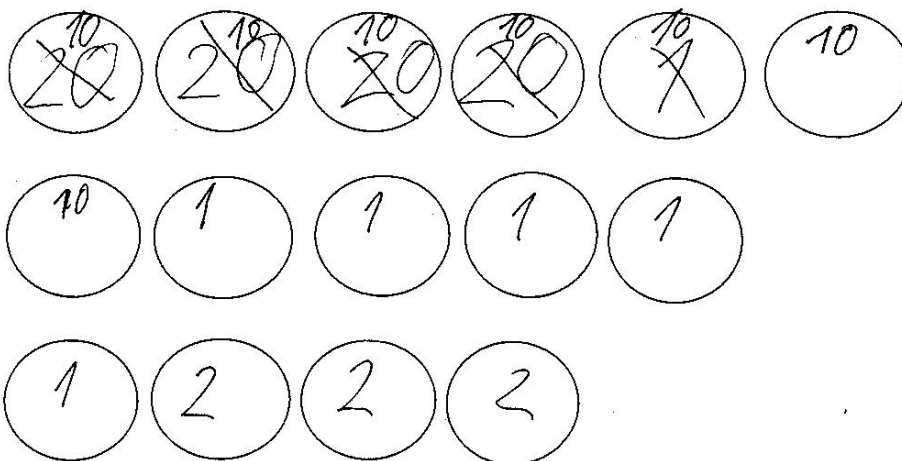
Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačce dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81*.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

u školy *u školy je to*
levnější

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

3 Kč

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí ...49.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? ..ne.....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

.....3 týdnů.....

$$\begin{aligned} 358 + 50 + \\ 50 + 50 = 508 \end{aligned}$$

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

.....Řeknu o více peněz.....

Mikulka

Finanční gramotnost

1.

Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvouset korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí?21.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit? 20, 1, 20, 20, 1, 10

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

20	1	20	20	10	10
5	5	50	20	1	
50	1	20	10		

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

Čokoládu si koupím u školy, protože je tam
levnější.....

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

.....3 Kč.....

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? Kč
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? Kč
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? Kč

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí Kč.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? ..Kč.....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

..... Za 10 týdnů budeš mít 500 Kč

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

..... Poprosím tatku aby mi to koupil za

..... moje peníze a by bylo mu je měkdy

..... vrátím

Finanční gramotnost

1.

Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81*.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

20	20	20	10	10	1
20	20	20	20	1	
50	20	10	1		

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

Čokoládu si koupím v obchodě u školy, protože je 2 Kč levnější než v bufetu.

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

Zůstanou mi 3 Kč

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8 Kč
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16 Kč
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20 Kč

} 44 Kč.

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí 44 Kč.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? Ne.....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

Na hračku si našetřím za 10 týdnů.....

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

Vešmu v pokladničce, počkám 4 týdny
aš mi dodají 150 Kč, abyde mi 8 Kč.....

Práček

Finanční gramotnost

1.

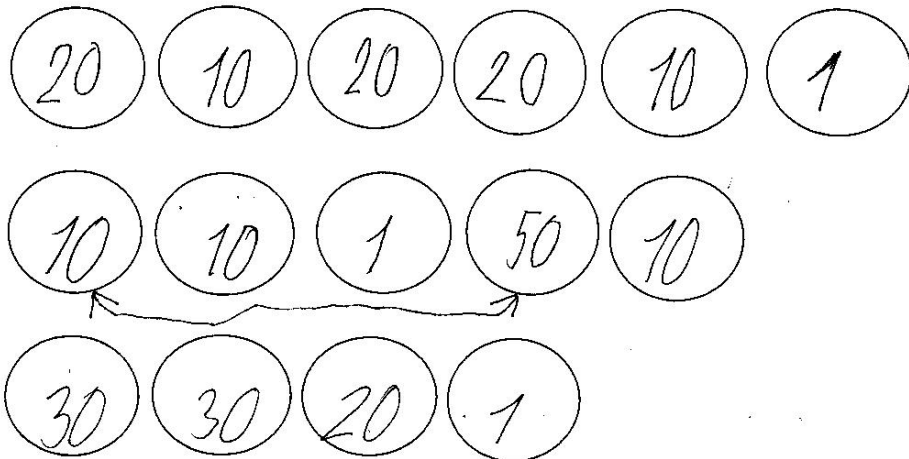
Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvoustet korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81*.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

Koupím si v obchodě protože hezčí.

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

Za čokoládu mi zůstane 3 Kč.

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? <i>8</i>
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? <i>16</i>
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? <i>20</i>

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí *70.17*.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? *7. ml*....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

za tři týdny si našetří na hračku.

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

*Užít si a pokladničky a vezme si jí
by co našetřel a abyde p.*

Finanční gramotnost

1.

Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavače dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí?*81*.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

<i>10</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>70</i>	<i>20</i>	<i>7</i>
<i>50</i>	<i>70</i>	<i>70</i>	<i>70</i>	<i>7</i>	
<i>50</i>	<i>20</i>	<i>70</i>	<i>7</i>		

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

.....v obchodě u školy protože je bonější.....

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

.....3 Kč.....

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? <i>8 Kč</i>
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? <i>16 Kč</i>
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? <i>20</i>

$$8 + 16 + 20 = 44$$

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí *44 Kč*

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného namuka? *ne*

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

za 4 týdny si našetřím na oblíbenou hračku.

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

našetřím si mamě.

Finanční gramotnost

1.

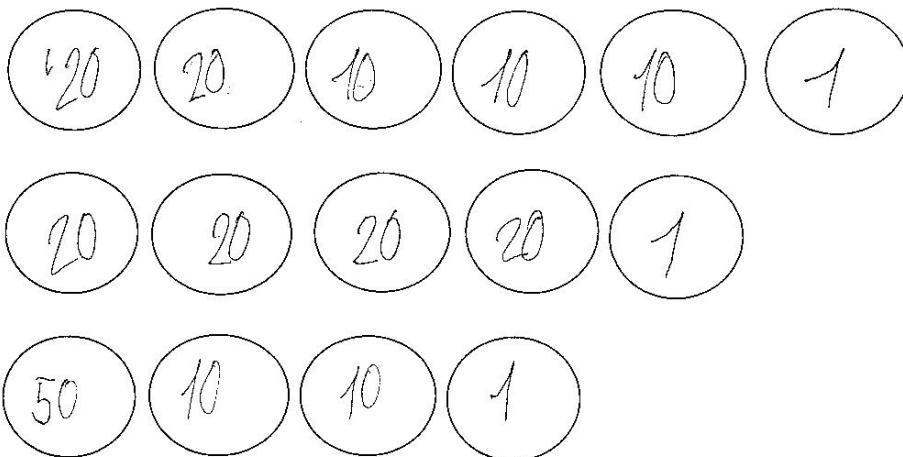
Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačce dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *71 Kč*

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

Čokoládu u školy, protože si levněji.

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

3 Kč

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20

$$8 + 16 = 24 + 20 = 44$$

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí ... ~~31,- Kč~~ 44,- Kč

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? ~~ANO~~ NE

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

na 10. týden.....
.....

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

.....
.....
.....

Finanční gramotnost

1.

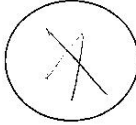
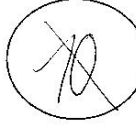
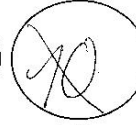
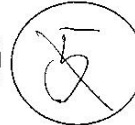
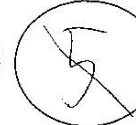
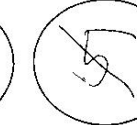
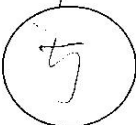
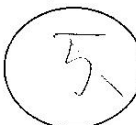

Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačce dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81.....*

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

					
<i>1</i>	<i>10</i>	<i>20</i>	<i>10</i>	<i>10</i> <i>20</i>	<i>20</i> <i>20</i>
					
<i>1</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	
					
<i>50</i>	<i>20</i>	<i>10</i>	<i>1</i>		

2. *50* *20* *10* *1*

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

.....
.....

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

3 mince
.....

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8,- Kč
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16,- Kč
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20,- Kč

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí ... 44,- Kč ...

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? ..ne.....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

..... na tři týdny

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

.....
.....
.....

Finanční gramotnost

1.

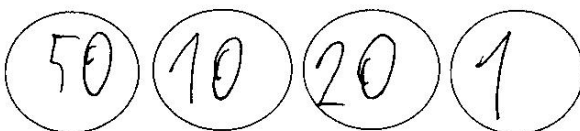
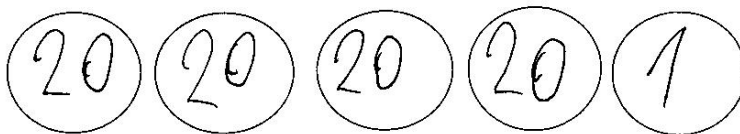
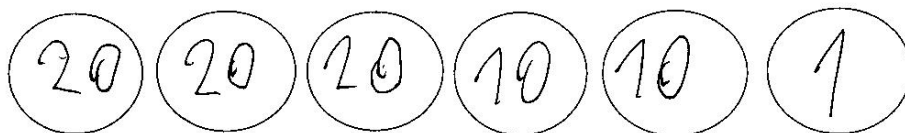
Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačce dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? 81.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

U školy je sam levnější.....

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

3 Kč.....

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8 Kč
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16 Kč
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20 Kč

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí 44.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? Ne.....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

.. Za 3 týdny si našetří na svoji hračku

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

vydělat si peníze

.....

.....

Finanční gramotnost

1.

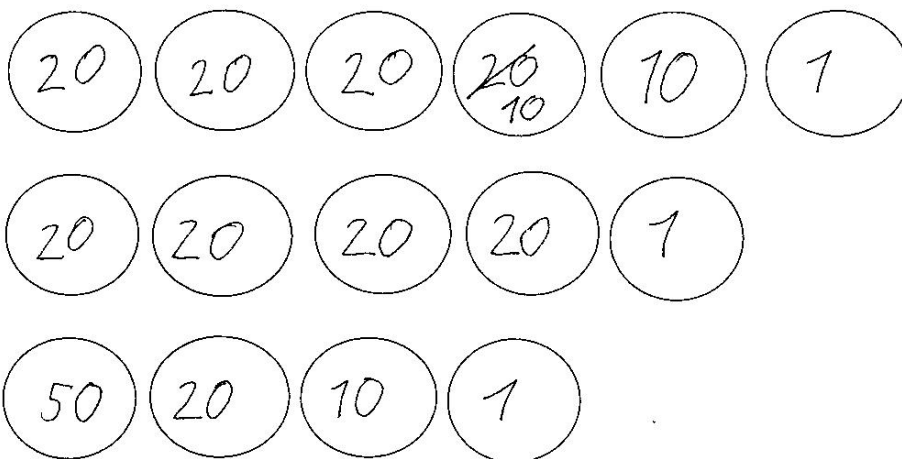
Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81*.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

U obchodu u školy protože je to samé levnější

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

Vrátí mi 2 Kč

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	?	8
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	?	16
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	?	20

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí 44 Kč.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? ne.....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

..... Našetřím si na ni na
..... tři týdny.....

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

..... Našetřím si na si budu šetřit
..... budu pomáhat v domácnosti
..... nebo šetřit na šetřím

Finanční gramotnost

1.

Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81*.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

<i>20</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>1</i>
<i>50</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>1</i>	
<i>50</i>	<i>20</i>	<i>10</i>	<i>1</i>		

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

V obchodě u školy.....

ne u bufetu.....

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

3 Kč.....

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	?	8
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	?	16
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	?	20

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí44.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? *NE*...

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

3 týdny.....
.....

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

půjčím si od sestry 100^{Kč}, od babičky 20^{Kč}, od dědy 22^{Kč}.....
.....
.....

Finanční gramotnost

1.

Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvoustet korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? *81*.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

<i>20</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>1</i>
<i>20</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>820</i>	<i>1</i>	
<i>50</i>	<i>20</i>	<i>10</i>	<i>1</i>		

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

U školního obchodu protože nás čeká

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

3 Kč

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8 Kč
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16 Kč
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20 Kč

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí 44

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? NE

4.

V pokladniče máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

na 10 týdnů
poprosím aby mi ji koupili rodiče

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

sdělíš ledu pomohas

Finanční gramotnost

1.

Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvoust korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí? ..81.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit? 50 20 10 1

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

U obchodě u školy nebo ve školním bufetu...
Koupím si ji u školy protože je levnější.....

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

3 korunou a 30 centy.....

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8 Kč
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16 Kč
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20 Kč

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí 44 Kč.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? Ne.....

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

.....
.....

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

.....
.....
.....

Finanční gramotnost

1.

Máš v peněžence 200,- Kč a jdeš si koupit do obchodu svoji oblíbenou knihu, která stojí 119,- Kč. Paní prodavačka dáš dvoust set korunovou bankovku.

Kolik peněz ti paní prodavačka vrátí?*81*.....

Jaké a kolik mincí ti paní prodavačka může vrátit?

Vymysli tři varianty vrácených mincí, každou variantu vypiš do koleček jednoho řádku.

Každé kolečko představuje hodnotu jedné mince a všechny kolečka musí být vyplněné.

<i>20</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>10</i>	<i>1</i>
<i>30</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>10</i>	<i>1</i>	
<i>50</i>	<i>20</i>	<i>10</i>	<i>1</i>		

2.

Chceš si koupit tvoji oblíbenou čokoládu a máš u sebe 20,- Kč. V obchodě u školy stojí čokoláda 17,- Kč. Ve školním bufetu stojí stejná čokoláda 19,- Kč.

Kde si čokoládu koupíš a proč?

.....*U školy je čokoláda levnější.*.....

Kolik ti zůstane po nákupu čokolády peněz?

.....*zůstane mi 3 Kč.*.....

3.

Maminka tě poslala na nákup a dala ti 50,- Kč. Máš koupit 4 rohlíky, 1 mléko a 2 jogurty. V tabulce máš napsáno kolik stojí rohlík, mléko a jogurt. Do posledního sloupce tabulky vypočítej výslednou cenu rohlíků, mléka a jogurtů.

1 rohlík	2,- Kč	4 rohlíky	? 8 Kč	2 · 4 = 8
1 mléko	16,- Kč	1 mléko	? 16 Kč	
1 jogurt	10,- Kč	2 jogurty	? 20 Kč	

Spočítej kolik tě bude stát celý nákup. Celý nákup stojí ..44 Kč.....

Zůstane ti 10,- Kč na oblíbeného nanuka? ..ne

4.

V pokladničce máš ušetřeno 358,- Kč. Každý týden dostáváš od rodičů 50,- Kč kapesného. Chceš si koupit hračku která stojí 500,- Kč. Za kolik týdnů si na hračku našetříš, za předpokladu, že z kapesného nic neutratíš?

..... 7 týdnů

Pokud si chceš koupit hračku dřív, jak to uděláš? - napiš možný postup

..... našetřím si kapesné